

מגזין הבולאים בישראל

גליון מס' 65 • שבט תשס"ז • פברואר 2007 • מחיר 30 ש"ח

בולי הטלוויזיה החינוכית

יודאיקה • הנפקות • חדשות מהארץ • חדשות מהעולם

התאחדות
בולאי
ישראל

גיליון מס' 65
שבט תשס"ז - פברואר 2007
מחיר: 30 ש"ח
מנוי שנתי: 100 ש"ח

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל
מען המערכת: ת"ד 4523, ת"א 61045
טלפקס: 03-6295547
E-mail: ipf@netvision.net.il
<http://www.israelphilately.org.il>

מנכ"ל: טיבי יניב
עורך ראשי: משה רימר
עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס
שרות רוטשילד 109, ת"א
טל. 03-6850980

תופעת הזיכרונות של פריטים בולאיים פוגעת קשה באספנים ובפעילות הבולאית בכלל. כמות הפריטים המזויפים הקיימים בשוק הולכת וגדלה, ולא אחת נופלים הקונים התמימים בפח. התאחדות בולאי ישראל שמה לה למטרה להילחם בתופעה המכוערת הזו, הן בהסברה והן בפעילות שתוביל להקטנת מספר הפריטים המזויפים שבשוק. על חלק מפעילות זו ניתן לקרא בגיליון זה של שובל.

עוד בגיליון שלושה מאמרים העוסקים בהיבטים שונים של הובלת מכתבים שלא באמצעות שירותי הדואר הרשמיים. השימוש בשליחים פרטיים להובלת הדואר החל שנים רבות טרם הקמת שירותי הדואר הממלכתיים, פעל כל השנים בדרך זו או אחרת לצידה של המערכת הרשמית, ובשנים האחרונות אנו עדים להפרטת שירותי הדואר של המדינה, ולפתיחת השוק בפני שירותי דואר פרטיים ושירותי שליחים למיניהם.

כיצד ישפיע הדבר על המשך הנפקת הבולים, ועל עצם הצורך בקיומם של בולי דואר, קשה מאוד לדעת. מחד גיסא ניתן לראות כיצד פועלים מרבית שירותי הדואר הפרטיים ללא שימוש בבולים, ומאידך גיסא גוברת בעולם כל העת הנפקת הבולים המיועדים לאספנים.

התאחדות בולאי ישראל מעוניינת לסייע לשירות הבולאי להתאים את תוכנית ההנפקות השנתית לרצונו ולהעדפותיו של הציבור הרחב בארץ ובעולם. לצורך כך אנו פונים לעזרתך הקורא, ומבקשים לשלוח כל הערה או הצעה העשויות לדעתך לתרום לשיפורם של בולי ישראל.

אני מודה לכל אלו שנתמו לסייע בהפקת העיתון, העירו הערות מועילות, ותרמו מפרי עטם לפרסום בגיליון שבידך.

ביום 14 בפברואר נהוג לציין את יום האהבה, הידוע בשם "יומו של וולנטיין". בגיליון הבולים שהונפק בגמביה שובצו אישים מפורסמים מן המאה העשרים מבלי להתחשב בזוג האוהבים, ג'ון קנדי ומרלין מונרו. ברוח החג מתבקשים הקוראים לקפל את הדף כך ששני החיצים יגעו זה בזה, ולסייע בכך לבני הזוג לחדש את אהבתם.

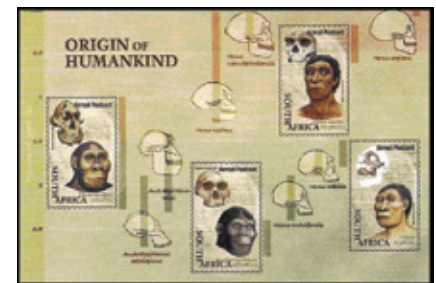

תוכן העניינים

- 2 • על הפרק
- 3 • מכתבים למערכת
- 4 • הנפקות חדשות בארץ
- 6 • כנס יום הבולאות ה-20
- 8 • מעטפת כליל ללא עריך "חמניה"
- 11 • זה לא רק ספורט
- 14 • זהירות! תעודת מומחה
- 15 • פעילות בולאית בארץ
- 18 • דואר שליחים מירושלים הנצורה
- 20 • "מוכרח לשלם בעד כל מכתב"
- 22 • חרם על ישראל
- 24 • יודאיקה
- 25 • חדשות מהעולם
- 26 • חותמות חדשות
- 27 • הב"י נלחמת בתופעת הזיכרונות
- 28 • הנפקות חדשות מחו"ל
- 29 • דואר רשום ללא חובת ביול
- 30 • ספרים חדשים בספרייה

**בעקבות
"מוצא האדם"**

עורך נכבד,
נהייתי מאד לקרוא את מאמרו של דר' אלי מועלם על מוצא האדם כפי שהוא בא לידי ביטוי בבולים. בנובמבר 2006 הנפיקה דרום אפריקה גיליונית המציגה את מיני האדם השונים ששרידיהם נמצאו במדינה זו ואת התקופות בהן הם ככל הנראה התקיימו אל מול ציר הזמן. הגיליונית מכילה ארבעה בולים הנדבקים מעצמם, ואספנים המתעניינים בנושא יכולים בשנה הקרובה לרכוש אותה ישירות מהשירות הבולאי של דרום אפריקה.

לדעתי, אחת הנקודות המעניינות במאמרו של דר' מועלם קשורה למשמעות השמות המדעיים של קופי האדם. "אנתרופואידים" היא מלה שמקורה בשורש היווני "אנתרופוס", ו"הומינואידים" מקורה בשורש הלטיני "הומינוס", ושתייהן משמעותן אחת: "בני אדם" או "אנושיים". יש בכך ללמדנו ששנים רבות לפני הופעת ספרו של צ'ארלס דרווין, הבינו חוקרי הטבע היטב את הקשר שבין האדם לקופי-האדם. כיום נמצאים בסכנת הכחדה כל ארבעת מיני קופי-האדם: האורנג-אוטן, הגורילה, השימפנזה המצוי והשימפנזה הגמדי (הבונובו). אם לא יינקטו בשנים הקרובות צעדים חד משמעיים להצלתם ולהצלת סביבות המחיה שלהם, אנו עלולים להישאר לבדנו ולא נזכה לחלוק את נפלאות הבריאה עם קרובי המשפחה שלנו.

בברכה נאמנה

7/11 ברג

**שגיאה בדיעה
על מוצארט**

שלום רב,
קראתי את עיתון שובל האחרון (גיליון מספר 64), ונהייתי למצוא בו מאמר אודות מוצארט. עם זאת, במאמר נפלה שגיאה בנוגע לליברטות שנכתבו על ידי לורנצו דה פונטה. יש רק שלוש אופרות מאת מוצארט המבוססות על הליברטות של דה פונטה ("נשואי פיגרו", "דון ג'ובני", "כך עושות כולן"), והן מכונות האופרות האיטלקיות שלו. את הליברטו לאופרה "חליל הקסם" כתב המחזאי האוסטרי עמנואל שיקנדר, שהיה גם במאי תיאטרון, שחקן, וממכריו של מוצארט.

בברכה

פרדי גרוס

תשובת המערכת:

אכן נפלה טעות במאמר. תודה למר גרוס על התיקון ועל המידע הנוסף.

בקשה למידע

לכבוד מערכת העיתון שבל, האם יצא בתקופת המנדט הבריטי בארץ בול המזכיר או מציין את תחנת הניסיונות לחקלאות שנוסדה בתל אביב בשנת 1921 ובשנת 1925 עברה לרחובות. כמו כן האם הוצא בתקופת המנדט בול העוסק בתחנת הניסיונות הממשלתית בעכו. אודה לכם אם תציינו לי האם יצאו בולים כאלה, ואם כן היכן ניתן לראותם.

בתודה מראש

מיכל בורכין

תשובת המערכת:

אני מניח ששאלותיך באות בעקבות קריאת המאמר בנושא בולי הנוף של המנדט בגיליון מספר 64. כפי שכתוב במפורש במאמר, בכל תקופת המנדט הופיעה רק סדרה אחת של בולים, הכוללת ארבעה ציורים בלבד של אתרים שונים בארץ ישראל, והמקומות שהזכרת לא נכללים ביניהם.

סכסוך בולאי

שלום,
יש בידי שני בולים מארגנטינה שבהם רואים את מפת דרום-אמריקה ובאחד מהם החלק הדרומי מוגדל. פעם שמעתי שהיה סכסוך מדיני בין ארגנטינה וצ'ילי בנוגע לבולים האלה. האם יש בידכם פרטים נוספים, ואולי תוכלו לתת הפניה למקור.

בתודה

אבישי

תשובת המערכת:

ארגנטינה הנפיקה במהלך השנים מספר בולים שנועדו לבסס את טענותיה לבעלות על שטחים שונים, ושהובילו לסכסוכים קשים, עד כדי מלחמה, עם שכנותיה. העימות הידוע ביותר התנהל עם בריטניה בנוגע לגורלם של איי פוקלנד (הם איי מלווינס לדעת ארגנטינה). פחות ידוע הוא המאבק עם צ'ילי אודות שטחים בדרום היבשת ובאנטארקטיקה, שזכה למספר הנפקות בולים בארגנטינה ובצ'ילי גם יחד. מידע נוסף על בולים אלו ניתן למצוא בספריית התאחדות בולאי ישראל.

מעוניין להחליף בולים

לעורך שלום,
אני אספן בולים מיוון המחפש שותפים לתחביב מישראל עימם אוכל להחליף חומר בולאי. אני מעוניין בפרטיים בולאיים בנושא "אופניים" (בולים, כלילים, חותמות, קונטרסים וכדומה). אני מציע בתמורה חומר בולאי מיוון.

בתקווה לקבל תשובה בקרוב.

בברכה

A. Apergis
Thanassis Apergis
Prousis 2
56728 Neapoli
Thessaloniki
Greece

תווית "דוארמט" חדשה

ביום 20.2.2007 הונפקה תווית חדשה מן המניין. התווית ברוחב 62 מ"מ תחליף את התווית הקיימת שרוחבה 60 מ"מ.

אז איך קוראים לצמח, נענה או נענע?

באחד מבולי הסדרה החדשה מן המניין, המוקדשים לצמחי תבלין ומרפא, הופיע צמח הנענה. כיתוב זה גרם להרמת גבה בקרב חלק מבולאי ישראל, הרגילים מזה שנים רבות לתבל את כוס התה שלהם דווקא עלי צמח הנענע (נענע עם "ע" באות האחרונה, ולא עם "ה").

מהי האמת? ובכן, מסתבר כי זהו אחד מאותם מקרים בהם כולם צודקים. בעבר, נהוג היה לכנות את הצמח בו מדובר בשם "נענע". בשלב כלשהו הוחלט באקדמיה ללשון עברית כי הכיתוב "נענה" נכון יותר. השם החדש זכה להופיע במספר פרסומים העוסקים בצומח בארץ ישראל, וזו הייתה התשובה המוסמכת בזמן שנערך התחקיר של השירות הבולאי.

לא כולם היו מרוצים מן השם החדש, והיה מי שערער בפני האקדמיה ללשון עברית. לאחר דיון מחודש בחודש ספטמבר 2005, הוחזר השם למתכונתו הקודמת, וכיום יש לחזור ולבקש תה עם "נענע".

כך או אחרת, לבולאים יש רווח כפול. תמורת 3.30 ש"ח מקבלים גם בול יפה, וגם שיעור בתולדות השפה העברית.

הבולים מציגים את תנופת הפיתוח שעברו שני חבלי ארץ אלו בשנים האחרונות, תוך מתן דגש להגדלת חלקן של התעשייה והתיירות בתשתית הכלכלית של תושבי האזורים.

בול הנגב מציג את תעשיית המחשבים שהתפתחה עם הקמת המפעל של חברת "אינטל" בקריית גת, בצד נופי הנגב ותעשיית התיירות לאורך חופי ים המלח.

בול הגליל מדגיש את התפתחותה המואצת של תעשיית היקבים ובתי הבד בגליל, בצד התיירות המתבססת על אירוח ביצירים.

חינוך גופני וספורט בישראל

ראה מאמר מפורט על סדרה זו בהמשך הגיליון בעמוד 11.

בולי הטלוויזיה החינוכית

באמצע שנות השישים של המאה הקודמת ניטש הויכוח על עצם הקמתה של טלוויזיה בישראל במלא עוזו. ראש וראשון למתנגדים היה ראש הממשלה דאז, דוד בן גוריון, שראה בטלוויזיה כלי משחית ומעודד בזבוז. בזמן אחד הביקורים בארצות הברית, ניסו לשכנע את בן גוריון לשנות את עמדתו, על ידי כך שהקרינו בפניו מספר סרטי טבע בטלוויזיה. אחד הסרטים תיאר את עולמן של הדבורים, ובן גוריון שאהב את הנושא, הוקסם מן הסרט ושינה את דעתו.

בשנת 1965 הוחל בהקמתה של הטלוויזיה הלימודית, כפי שנקראה אז, ובשנת 1966 החלו השידורים של שיעורי לימוד לבתי הספר.

ישראל היא המדינה היחידה בעולם בה שידורי הטלוויזיה החינוכית קדמו לשידורי הטלוויזיה הכללית. אין פלא ששידורים אלו הפכו לנכס צאן ברזל של התרבות הישראלית, ורבות מן התוכניות הפכו לקלאסיקה המשודרת מידי שנה בפני הצופים הנוסטלגיים המתרפקים על העבר התמים המשתקף מן המסך. סדרת הבולים החדשה, שתמונתה מופיעה בשער העיתון, מציגה שלוש מאותן תוכניות.

"קרובים קרובים" הייתה קומדיית מצבים מצליחה שסיפרה את קורותיהם של תושבי הבית ברחוב ויטק 9. 37 פרקי הסדרה זכו להצלחה מסחררת, והם עדיין משודרים בשידורים חוזרים מעת לעת. אגב, הבית המופיע על גבי הבול, עומד בשדרות רוטשילד פינת רחוב חשמונאים בתל אביב.

"מה פתאום" הייתה מיועדת לגיל הרך, ובמרכזה עמדה דמותו של קישקשתא, צמח הצבר הישראלי שעשה את הכל לבדו, בעצמו, בלי שום עזרה... (כמעט).

"בלי סודות" הייתה תוכנית לימוד לילדים בבית הספר היסודי, ועסקה בלימוד קריאה. אחת הדמויות המובילות בסדרה הייתה בובת הפלסטלינה, "אלפי".

בולי הטלוויזיה החינוכית הופיעו גם בצורת גיליון חריג וגם בצורת קונטרס.

סדרת בולי פיתוח הנגב והגליל

ביוזמת משרד המשנה לראש הממשלה הונפקו שני בולים העוסקים בשני חבלי ארץ ששטחם הכולל הוא כשבעים אחוזים משטחה של מדינת ישראל.

מבט להנפקת חודש אפריל

ערי פיתוח בצפון

ערי פיתוח בדרום

100 שנים לתנועת הצופים

יום הזיכרון - חטיבת גבעתי

הדפסות חוזרות של בולי המנורה

ביום 21 בספטמבר הודפסו בהולנד עותקים נוספים של שניים מבולי המנורה. המדובר בבולים שערכם הנקוב 30 אגורות ושקל אחד. הבולים הוכנסו לשימוש בארץ במהלך חודש נובמבר 2006.

תרום בולים לחוגי הנוער

שיבוש בעיצוב אחד מבולי אופנה ישראלית

חדי העין שבין הבולאים הבחינו כי באחד מבולי הסדרה שהונפקה לציון האופנה הישראלית, נפל שיבוש באופן הרישום של השנה 1973 המופיעה בבול. הספרה "3" הודפסה במרחק קטן מיתר הספרות.

הדפסות חוזרות של בולי זהבית השלוחות

בהמשך לפרסום בגיליון הקודם של שובל, התברר כי נעשו מספר הדפסות חוזרות של בולי זהבית השלוחות.

ראשית, יש לתקן את המידע שפורסם בעיתון שובל הקודם. קונטרס בולי זהבית שהוכן בדפוס "גלילון" (עם הסמל הקטן של חברת הדואר), הופיע ביום 20 בספטמבר, בעוד שקונטרס בולי זהבית שהוכן בדפוס "תדביק" (עם הסמל הגדול של חברת הדואר), הופיע ביום 4 באוקטובר.

במהלך חודש ספטמבר 2006 הודפסו בולי זהבית בבית דפוס בהולנד בשלושה מועדים שונים (26, 27, ו-28 בספטמבר). הבולים הוכנסו לשימוש בארץ במהלך חודש אוקטובר 2006.

כנס יום הבולאות 2006

כמידי שנה ומזה מספר שנים עורך השירות הבולאי את משאל הבול היפה. בשנת 2005 השתתפו במשאל למעלה מחמשת אלפים איש, שהצביעו על סידרת בולי חיות התנ"ך כעל הסדרה היפה ביותר. מעצב הבולים וגיליונית המזכרת, מר **טוביה קורץ**, הוזמן לבמה וקיבל תעודת הוקרה מידי אנשי השירות הבולאי וחברת הדואר.

בתום שלב הטקסים והברכות, חזר לבמה מר **שמחה פירסט**, סגן מנהל השירות הבולאי, והציג את תוכנית ההנפקות המתוכננת לשנת 2007. בסיום הרצאתו ניצל שמחה את המעמד על מנת להודות למר **איציק גרנות**, ראש תחום ייצור בולים בשירות הבולאי, שיצא לגמלאות בתום תקופה של יותר משלושים שנים בה טיפל בייצור בולי ישראל.

מנכ"ל חברת הדואר חשף את הלוחות עליהן הוצגה סדרת בולי יום הבולאות שהוקדשו השנה לתיעוד אופנה ישראלית.

סידרת הבולים עוצבה על ידי **אוהד שמר**, סטודנט בחוג לתקשורת חזותית ב"שנקר", בית הספר הגבוה להנדסה ולעיצוב. הסדרה נבחרה מתוך עשרות עבודות בנושא אופנה שהוכנו על ידי הסטודנטים ב"שנקר".

אל הבמה הוזמנה הגב' **נורית בת יער**, כתבת אופנה בכירה בעיתון "ידיעות אחרונות", שנשאה דברים על נושא אופנה ישראלית והסבירה למשתתפי יום הבולאות את האלמנטים המופיעים בסדרת בולי האופנה. בדבריה הדגישה הדוברת את ההתפתחות שעברה תעשיית האופנה בישראל במהלך שנות קיומה של המדינה, והדגישה את המעמד הבכיר אליו הצליחו אנשי האופנה מישראל להעפיל בשוק האופנה העולמי.

בתום הדברים נערך טקס ובו נחשף לציבור אלבום הבולים השנתי לשנת 2006. את עטיפת האלבום עיצבה הגב' **מירי ניסטור**, והוא הוענק לה על ידי מר שמחה פירסט, סגן מנהל השירות הבולאי.

יום שלישי, 19 בדצמבר 2006, התכנסו כמאה וחמישים בולאים מכל רחבי הארץ לכנס השנתי שנערך זו השנה העשירי ברציפות. הכנס התקיים במלון רנסנס בתל אביב, באולם שלמרות גודלו היה צר מלהכיל את המון הבולאים. בצידי האולם הוצבו מספר מסגרות תצוגה ובהן אוספים של אספנים ישראלים שעמדו לשיפוט וזאת במטרה לבחון את התאמתם לתצוגה ברמה הבינלאומית. בתום השיפוט הסתבר כי כל האוספים נמצאו ראויים לכך, ויש בכך עדות להתקדמותם של המציגים בישראל.

את תוכנית היום פתח מנכ"ל חברת דואר ישראל, מר **אבי הוכמן**, שסקר בפני משתתפי הכנס את השינויים שחלו ברשות הדואר עם שינוי מעמדה לחברה. מר הוכמן תיאר את הסביבה התחרותית בה פועלת חברת דואר ישראל ואת ההערכות לפתיחת שירותי הדואר בישראל לתחרות.

אל הבמה עלה מר **אריה אולבסקי** מן השירות הבולאי, שהנחה את טקס השקת בולי יום הבולאות והענקת הפרסים למעצבי הבולים.

דעתך חשובה לנו!

כנס יום הבולאות נשמעו דברי ביקורת על תוכנית ההנפקות שהוצגה על ידי השירות הבולאי. דברים דומים הגיעו לידיעת הנהלת ההתאחדות גם לפני יום הבולאות ולאחריו.

התאחדות בולאי ישראל מבקשת להגביר את מעורבות ציבור הבולאים בקביעת תוכנית ההנפקות של מדינת ישראל. בכוונתה לנצל את הידע הרב הקיים בקרב קהל אספני הבולים, ולהעמידו לרשות השירות הבולאי במטרה לסייע בהתאמת תוכנית ההנפקות לטעמו של הציבור הרחב.

הן לשירות הבולאי והן לציבור הבולאים חשוב שבולי ישראל יהיו מוצלחים ויפים מבחינה חזותית, יעסקו במגוון נושאים המעניינים את הציבור, ושיהיו חדשניים מבחינה טכנית. השאלה כמובן היא כיצד להשיג זאת.

אנו פונים בזאת אליכם האספנים, ומבקשים את עזרתכם ועצתכם. אנא כתבו לנו מה לדעתכם ראוי לשנות ולשפר, על מנת להפוך את בולי ישראל למוצלחים יותר.

התאחדות בולאי ישראל
ת"ד 4523, ת"א 61045
ipf@netvision.net.il

תוכנית ההנפקות לשנת 2007

- **אפריל:** יום הזיכרון, גל"ז 120 לנוה צדק, 100 שנה לתנועת הצופים העולמית, 50 שנה לערי הפיתוח.
- **יוני:** סידרת מחול, עמותות מתנדבות, אתרי מורשת לתרבות העולם, שירות בתי הסוהר.
- **אוגוסט:** מועדים התשס"ח - נשים בתנ"ך, ארגון השומר, הוקרה למשפחת המלוכה במרוקו, בחזרה ללימודים, גל"ז ת"א העיר הלבנה.
- **דצמבר:** בתי קולנוע בישראל, טבע - אגמון החולה, מחוות אנושיות, הרב כדורי, מילואים, גל"ז תיבת נוח.

תיאר ד"ר ואלך באופן שיטתי ומאורגן את הנסיבות שהובילו להיווצרות שני הטיפוסים. שלושת בולי סדרת ההיסטוריונים, שהונפקה בשנת 2004, הודפסו במקור יחד בגיליון דפוס אחד, כשמכל בול הודפסו שני גיליונות דואר. מאחר ובאותה שנה הערך הנקוב של בול הרצוג, 6.20 ש"ח, היה התעריף התקף למשלוח מכתב רשום, נוצר ביקוש לבול זה, והיה צורך להדפיסו שוב. כמובן שבהדפסה החוזרת כל ששת גיליונות הדואר שבגיליון הדפוס היו של בולי הרצוג. אנשי השירות הבולאי ניצלו את ההדפסה החוזרת על מנת להכניס בבול מספר תיקונים קלים שנועדו לשפר את חזות הבול, ואת היכולת לקרא את הפרטים המופיעים בו, וכך נוצר טיפוס חדש של בול הרצוג.

מר **מוטי קרמנר**, שהנחה את יום הבולאות, נעל את הכינוס בדברי תודה לצוות המשרד של התאחדות בולאי ישראל על ארגון היום המוצלח.

לכבוד הכנס ה-20 של בולאי ישראל הנפיקה התאחדות בולאי ישראל את דף המזכרת המסורתי המלווה את כנסי יום הבולאות. ניתן לרכוש את דף המזכרת על ידי פניה למשרד ההתאחדות.

ד"ר **מנחם ברגמן**, מנהל מוזיאון הבולאות האולימפי בלוצרן שבשווייץ, הציג בפני המשתתפים הצעה לשיטת איסוף חדשה אותה כינה בשם "איסוף כולל". בבסיס ההצעה מונחת התפיסה ולפיה ניתן לשפר את האופן בו מוצג הנושא בפני קהל המבקרים בתערוכה על ידי הרחבת מגוון הפריטים המשולבים בתצוגה, תוך שימוש במסמכים, תעודות, שטרי כסף, מדליות, מטבעות ועוד, כיד הדמיון הטובה. ד"ר ברגמן המחיש את הרעיון על ידי הצגת מספר דפים מאוספו הפרטי בנושא "פוליטיקה באולימפיאדות".

את מושב הבוקר של הכנס חתם ד"ר **חיים גלאון**, ששייתף את הנוכחים בחוויות שצבר כעיתונאי העוסק בכתיבה בולאית זה עשרות שנים.

בהגרלה שנערכה בתום ארוחת הצהריים בין משתתפי משאל הבול היפה, עלה בגורל שמו של **בן נתנאל**, צעיר משתתפי הכנס, שעלה לבמה וזכה באלבום שנתי של בולי ישראל.

עו"ד **אלי ובר**, נשיא התאחדות בולאי ישראל, נשא דברים אודות "חשיבות תעודת המומחה כאמצעי הגנה על האספן". בהרצאתו הציג אלי ובר שורה של דוגמאות בהן פריטים שהוצגו כאמיתיים, הועמדו למכירה עם תעודות ישנות, או תעודות שניתנו על ידי גורמים שאינם מומחים בתחום האיסוף הספציפי. לאחר בדיקה נוספת על ידי מומחה, זוהו הבולים כמזויפים. אספן המבקש להגן על עצמו מפני רכישת פריט בעייתי, הן בטווח המיידי והן בעתיד כשירצה למכור את הפריט, טוב יעשה אם יתנה את הקניה בהשגת תעודת מומחה עדכנית, שמופיעים בה תמונת הפריט, תיאורו המפורט, וחוות דעתו הברורה של המומחה.

את יום הבולאות חתמה הרצאתו של ד"ר **יוסף ואלך**, אודות גילוי שני טיפוסים שונים של בול הרצוג מסדרת ההיסטוריונים. בדבריו

מעטפת כליל ללא עריך "חמניה"

מאז הונפקה לראשונה בשנת 1995, הודפסה מעטפת הכליל ללא עריך עם בול החמניה שוב ושוב מספר פעמים. במהלך ההדפסות החוזרות נוצרה שורה של הבדלים, המהווים כר נרחב למחקר בולאי, וחגיגה לאספנים.

מאת: ד"ר יוסף ואלך

חברת ההדפסה

ייצור והדפסת הכלילים ('מעטפות מודפסות') בישראל נעשה במכרז על ידי אחת משתי חברות: דפרון וג'בן. מבין עשרת הטיפוסים השונים של מעטפות החמניה, הודפסו ארבעת הראשונים על ידי חברת דפרון וששת הנותרים הודפסו על ידי חברת גברעם. אחד מסימני ההיכר המובהקים בין תוצרי שתי החברות ניתן לאיתור בצידה האחורי של המעטפה. במעטפות שהודפסו על ידי חברת דפרון נרשמה המילה "השולח" בסמוך למקום בו נדרש המוען לרשום את פרטיו, בעוד שבמעטפות שהודפסו על ידי חברת גברעם נרשמה המילה "מאת".

מעטפת כליל (מעטפה עם בול מודפס) "חמניה", היא אחת משורה של מעטפות ללא עריך שהופיעו בישראל מאז שנת 1992, לשימוש בפנים הארץ:

הבול המודפס	יום ההופעה	ממדי המעטפה
כלנית	2.6.1992	11 X 16 ס"מ
חמניה	6.7.1995	11 X 16 ס"מ
יקינטון	20.8.1995	11 X 23 ס"מ
שרוליק	15.3.1998	11 X 23 ס"מ

מעטפות הכליל המרובעות מסוג חמניה והמוארכות מסוג יקינטון נמצאות בשימוש למעלה מעשר שנים. במהלך תקופה זו עלה מחירן מספר פעמים בהתאם לעליית התעריף הבסיסי של מכתב בפנים הארץ.

שנה	תעריף
1995	1.00 ש"ח
1996	1.05 ש"ח
1996 – 1997	1.10 ש"ח
1997 – 1999	1.15 ש"ח
1999 – 2003	1.20 ש"ח
2003 – 2005	1.30 ש"ח
2006 –	1.50 ש"ח

הדפסת גברעם

הדפסת דפרון

הדפסת המעטפה

הדפסת המעטפות בוצעה בשני שלבים נפרדים:

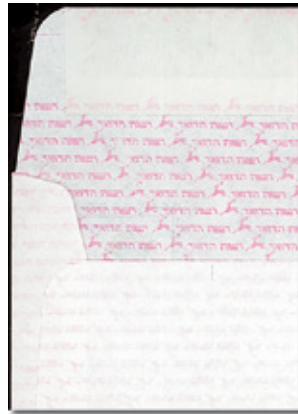
- בשלב ראשון הודפסו בצבע ירוק הפרטים הבסיסיים של המעטפה, כולל הבול, המסגרת, והכיתוב שעל גבי המעטפה דוגמת פרטי השולח, וכתובת הנמען.
 - בשלב שני הודפסו בצבע צהוב התפרחת והעלה שבפינה התחתונה של הבול.
- כתוצאה משני שלבי ההדפסה ניתן להבחין בתזוזות של הצבע הצהוב בבולים.

לאורך השנים נדרשו כמובן הדפסות חוזרות של הכליל. בניגוד להדפסת בולים בה נשמרת (פחות או יותר) אחידות בהדפסות השונות, הרי בכליל החמניה לא הייתה כל הקפדה על כך, והתוצאה היא 'חגיגה' לאספנים.

מעטפת החמניה הסטנדרטית (11 x 16 ס"מ) מחזיקה בשיא במספר התשניות שנוצרו בהדפסתה. הבדלים קיימים גם במעטפת היקינטון, אולם אין שום מקום להשוואה במספר ובעומק ההבדלים.

טיפוס ב'

טיפוס א'

טיפוס ד'

טיפוס ג'

פס המגן על דש המעטפה

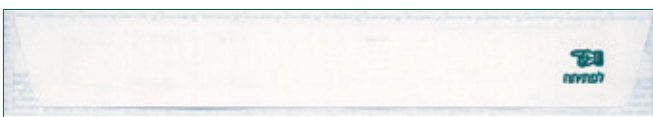
סגירת המעטפה נעשית על ידי הדבקה עצמית. על מנת לשמור על סריות הדבק ולמנוע הדבקה מוקדמת, מוצמד פס מגן על גבי הדבק אותו יש לקלף בעת ההדבקה וסגירת המעטפה.

על חלק מן המעטפות מודפס על פס המגן שם היצרן Dafron באנגלית. קיימים שלושה טיפוסים של פסי מגן:

הטיפוס	הכיתוב
	Dafron באותיות קטנות
	Dafron באותיות גדולות
	פס מגן ריק ללא שם היצרן

המילה "לפתיחה" על דש המעטפה

בחלק קטן מן המעטפות מופיעה על דש המעטפה, בצידה החיצון, המילה "לפתיחה" בצירוף ציור של כף יד מצביעה.

טיפוס 1

טיפוס 4

טיפוס 7

טיפוס 10

טיפוס 3

טיפוס 6

טיפוס 9

טיפוס 2

טיפוס 5

טיפוס 8

עם העברת ההדפסה לחברת דפרון (מהטיפוס החמישי ואילך), נעלם הצבע הצהוב מן העלה שבפינה השמאלית התחתונה של הבול בעוד שהתפרחת שמרה על צבעה כרגיל.

צידה הפנימי של המעטפה

המעטפה מודפסת על נייר שבבסיסו הוא לבן, אולם הדפס הרקע של המילים "רשות הדואר" עם דמות הצבי המעופף על הצד הפנימי של המעטפה יוצר את הרושם של נייר בגוון ההדפס. עם השנים חלו שינויים משמעותיים בהדפס הרקע:

טיפוס	חברה	צבע	גודל האותיות
א	דפרון	ורוד	אותיות סטנדרטיות
ב	דפרון	כחול	אותיות סטנדרטיות
ג	גברעם	כחול	אותיות קטנות
ד	גברעם	כחול	הדפס אחיד ללא כיתוב

מימדי הבול

גובה מסגרת הבול המודפס על גבי המעטפה נע בין 33 - 33.5 מ"מ ורוחבה נע בין 23 - 24 מ"מ. בטיפוסים 7 ו-8 הודפס הבול באופן חריג כשהוא קטן יותר וגובהו 31 - 31.5 מ"מ בלבד.

פס זרחני

בכל טיפוס המעטפות מופיע פס זרחן אחד, בהתאם לנדרש לעבודת מכונות המיון האוטומטיות הקובעות כי מעטפה ועליה פס זרחן אחד מיועדת לכתובת בארץ. פס הזרחן מודפס בצידו הימני של הבול, במרווח שבין הבול ובין שפת המעטפה, וקיימים שינויים קלים ברוחב ובגובה של הפס.

לסיכום

ניתן לסכם את מכלול ההבדלים הקיימים בטיפוסים השונים של מעטפת החמניה בטבלה הבאה:

הערות	תקופת השימוש	דש המעטפה		הדפס בצד הפנימי של המעטפה		צבע		היצרן	מספר הטיפוס
		המילה "לפתיחה"	טיפוס פס המגן	גודל אותיות	צבע	העלה בפינת הבול צבוע	הפרח		
	1998 - 1995	אין	א. Dafron קטן ב. ללא הדפס	רגיל	ורוד	כן	צהוב + גוונים	דפרון "השולח"	1
	1998 - 1997	אין	א. Dafron קטן ב. ללא הדפס	רגיל	ורוד	כן	תפוז/ורוד + גוונים	דפרון "השולח"	2
תת טיפוס: נייר תכלת בהיר	2000 - 1999	אין	א. Dafron קטן ב. ללא הדפס	רגיל	כחול	כן	צהוב + גוונים	דפרון "השולח"	3
	2000 - 1998	אין	א. Dafron קטן ב. Dafron גדול	רגיל	כחול	כן	תפוז/ורוד + גוונים	דפרון "השולח"	4
	2004 - 2002	יש	ללא הדפס	קטן	כחול	לא	צהוב	גברעם "מאת"	5
	2003 - 2002	אין	ללא הדפס	קטן	כחול	לא	צהוב	גברעם "מאת"	6
בול מוקטן	2004 - 2003	יש	ללא הדפס	אין	תכלת בהיר	לא	צהוב	גברעם "מאת"	7
בול מוקטן	2005 - 2004	אין	ללא הדפס	אין	תכלת בהיר	לא	צהוב	גברעם "מאת"	8
	2006 - 2005	אין	ללא הדפס	אין	תכלת בהיר	לא	צהוב/תפוז	גברעם "מאת"	9
	2006	יש	ללא הדפס	אין	תכלת בהיר	לא	צהוב/תפוז	גברעם "מאת"	10

זה לא רק ספורט

במהלך העבודה להנפקת בול חדש נדרשת הקפדה רבה הן על העיצוב האסתטי של הבול, והן על הדיוק העובדתי של הפרטים המופיעים בו. לעיתים קיימת סתירה בין שני המרכיבים, ונדרש משא ומתן למציאת נקודת האיזון בין הדרישות.

מאת: משה רימר

לבחינת אנשי מקצוע בתחום זה, ואילו בולי הספורט בבתי הספר ובול מכן וינגייט הועברו לעיונם של מומחי רפואת הספורט ואנשי מחלקות הטניס והג'ודו במכון.

שרון טלמור, עוזרת למנהל המחלקה ליחסי ציבור ולקשרי חוץ במכון וינגייט, ריכזה את ההערות של אנשי המקצוע במכון:

בול ספורט עממי

התייחסותנו התמקדה בתנוחת הגוף (תנועת ידיים ורגלים) בהליכה, ריצה, ובנסיעה על אופניים, ובפרטי הלבוש של האנשים המופיעים בבול:

- אופנים - יש להוסיף מחזיר אור על המוט היורד מהכידון. זווית רגל שמאל של הרוכב על האופנים נוטה יותר מידי שמאלה.
- הליכה - יש להוסיף שעון על פרק היד.
- ריצה - יש להוסיף שסע במכנס של האצן.

בול החינוך הגופני בבתי הספר

התייחסותנו התמקדה בזווית הגוף והרגלים של הספורטאית בזמן הירידה לגשר, נעלי הספורט בכדורסל, ובציוד הספורט המופיע בבול:

- כדורסלן - נעלי כדורסלן צריכות להיות נעלי ספורט גבוהות. רגלי הנערה היורדת להקשתה - צריכות להיות ישרות.
- בשובל הבול - ארגז הקפיצות צריך להיות בצורה מלבנית.

בול מכון וינגייט

התייחסותנו התמקדה בפרטי הלבוש של הג'ודוקאי, עמידתה של ספורטאית הטניס, ואופן ביצוע הבדיקה הארגומטרית:

- ג'ודו - החלק העליון של לבוש הג'ודו צריך להיות כך שצד שמאל של הבגד מכסה על צד ימין.
- ג'ודו - לשנות את האופן בו נחתך ראש הג'ודוקה.
- טניסאית - כדור הטניס צריך להיות מול העיניים, כך שהספורטאית תוכל לראות את הכדור.

הספורטאי בבדיקה ארגומטרית - הבדיקה צריכה להתבצע על הליכון (ולא על אופנים). לוח השעונים צריך להיות מופנה כלפי הנבדק.

עקבות מאמר קודם בו פרסמתי את רשמי מדיוני הוועדה לשיפוט בולים (גיליון מספר 64), החלטתי להמשיך ולעקוב אחר אחת הסדרות שעלו לדיון, ולתעד את תהליך העבודה המתבצע על מנת להתאים את ההצעה שנבחרה בוועדה למתכונת הסופית בה מונפקים הבולים. בחרתי להתמקד בסדרת בולי "חינוך גופני וספורט בישראל", בולים צבעוניים ויפים, שמופיעים בהם פרטים רבים אותם יש לאמת, וכבר במהלך דיוני וועדת השיפוט עלו הערות לתיקון מצד המומחים אנשי מכון וינגייט.

הזמנת הבול

כשפנה השירות הבולאי למעצבים וביקש את הצעותיהם לבול, צורפו לפניה מספר הנחיות בנוסח הבא:

סידרת בולי הספורט מתעדת היבטים של החינוך הגופני והספורט בישראל, ולא תעסוק בספורט התחרותי!

1. בול 1. ספורט עממי - מוצע לבטא את הנושא באמצעות צעדה של ציבור בני גילאים שונים, על רקע נוף המזוהה עם ישראל.
2. בול 2. חינוך גופני בבתי ספר - יציג תנועה והקניית מיומנויות חינוך גופני לתלמידים בבתי ספר.
3. בול 3. מכון וינגייט 2007 - הבול מונפק במלאת 50 שנה למכון. מוצע לשלב שלושה מוטיבים: ספורט מחוננים, מחקר רפואת ספורט ובריאות, מראה חיצוני של המכון. את ספורט המחוננים יש להראות באמצעות פעולה מייצגת (למשל ריצה או שחייה או שילוב של מספר ענפים: טניס, ג'ודו).

בהתאם להנחיות אלו הוגשו ההצעות לוועדת השיפוט, שבחרה פה אחד בהצעתו של המעצב דויד בן הדור.

הערות אנשי המקצוע בתחום הספורט

בעקבות הבחירה התבקשו אנשי מכון וינגייט לבחון את הפרטים המופיעים על גבי הבולים ולהעיר את הערותיהם. סקיצות הבולים הועברו לידי אנשי המקצוע המתאימים: בול הספורט העממי הועבר

בנוסף, ביקשו אנשי המכון להבליט בבול המוקדש להם את העובדה שהמדובר בשנת היובל למכון וינגייט.

ביצוע השינויים בעיצוב הבולים

ההערות הועברו אל מעצב הבולים והוא התבקש לבצע את השינויים המתאימים. לאחר התיקון הוחזרו הבולים לעיונם של אנשי מכון וינגייט, ולבדיקת המומחים. שרון ריכזה שוב את ההערות והעבירה אותן לדויד בן הדור.

להלן הערות קטנות:

בול מכון וינגייט

- להוסיף ראש ופנים לא מזהות לדמות של ספורטאי הג'ודו (לבקשת מנכ"ל המכון).
- אנשי המקצוע מציעים בדמות הספורטאי על ההליכון - שיד ימין תהיה מושטת מעט יותר קדימה.

בול חינוך בבתי הספר

- רגלי הנערה היורדת להקשתה - צריכות להיות ישרות.
- הכדורסלן - אחזקת הכדור לא צמודה לגוף.

בול ספורט עממי - בסדר גמור.

על כך ענה מעצב הבולים, דויד בן הדור:

מצורפים הבולים לאחר הערותיכם האחרונות. בסדרת בולים זו נעשה מאמץ מיוחד כדי להימנע מדמויות מזוהות ובכולן השתמשתי בזוויות, חיתוכים ותנוחות המנטרלים התמקדות בזהות האדם והבעת פניו, וממקדות את תשומת הלב בפעילות הספורטיבית עצמה נטו.

מתוך הבנה לרגישותכם לחיתוך המקורי של הג'ודוקה, העברתי את קו החיתוך אל כתפיו, כמו בדמויות האחרות בסדרה, תוך שמירה על המסר שהתנוחה נועדה להעביר. גם עכשיו התנוחה משדרת עדיין נינוחות ובטחון עצמי של מנצחים, והשטח היחסי שהוא תופס בתוך מרחב הבול גדול דיו, מכובד ונכון. חשוב להבין שעיקר הכוח של התמונה נובע מהכתפיים.

הוספת ראש שלם לדמות תיפגע בצורה חמורה בבול, ללא הצדקה:

■ יהיה צורך להקטין את דמות הספורטאי כולו במידה רבה, ומעמדו בבול יפחת מאוד יחסית לדמויות האחרות, שעה שדווקא הוא אמור לבטא את השיא או את פירות פעילותכם. בתמורה להוספת הראש נקבל דמות ג'ודוקה גמדית, מסכנה, מרוחקת, ועם פחות פרטים, כולל כמעט העלמות של המדליה שהוא עונד.

■ התנוחה החזיתית תחייב להציג פנים בשלמותם. לא הגיוני לטשטש את הפנים, שעה שכל הפרטים האחרים בבולים חדים וצלולים. דעתם של אנשים תוסח מהמסר הממוקד של הישגיות נטו, כפי שהיא באה לידי ביטוי בעמידה ובמדליה (אם בכלל יבחינו בה), ומחשבתם תנדוד לאפיקים לא רצויים. פנים ברורות של אדם על בול ממלכתי יגרמו

לאנשים באופן טבעי לעסוק בשאלה הרכילותית, מי הוא הג'ודוקה שדמותו הונצחה בבול, במקום להתמקד במסר הנקי עצמו. לא רק זאת, אלא שהם עלולים אפילו למצוא בה דמיון לספורטאי פעיל זה או אחר, בארץ או בחו"ל, ומישהו עוד יפגע מבלי שהתכוונתם או בלי שתדעו.

■ פנים ברורות יעוררו בעיה נוספת. איזו הבעה תהיה נסוה עליהם, ואיזה מסר ישודר מהן לצופה?

■ כרגע הסדרה ממוקדת מאוד ונטולת הפרעות, בדיוק בגלל חוסר הזהות של משתתפיה, ועולים מתוכה שלושה מסרי על הנובעים מספורט: משמעת, בריאות, הישגיות. לא יהיה זה נכון להוסיף לה מסר רביעי אישי, באמצעות הפנים, מסר שרק יקלקל.

מעבר להשגה מהותית זו, כל שאר השינויים בוצעו, ולדעתי קיבלנו סדרת בולים יפהפייה ונכונה, שכולנו נהיה גאים בה. תודה על ההארות וההערות הבונות ששדרגו את הסדרה. נא מסרי את תודתי גם לאנשי המקצוע שלקחו בה חלק.

השלמת עיצוב הבול

בעקבות קבלת האישורים מאנשי המקצוע בתחום הספורט, יכול היה דויד בן הדור להודיע לשירות הבולאי על השלמת העבודה, תוך מתן הסבר על שיקוליו כמעצב:

כל השינויים בוצעו לפי הנחיות וינגייט, למעט תנוחת הכדורסלן, אותה השארתי. הסברתי שהסדרה הזו מתמקדת בערכים המוספיים של הספורט - חינוך למשמעת, בריאות, הישגיות - ונמנעתי בה במכוון מלהציג "תנוחות הרואיות" של ספורטאים בשיא פעילותם, תנוחות המתאימות יותר לבולי אולימפיאדה ומכבייה. ברור שקיימות אין ספור תנוחות חזקות והתקפיות יותר לתיאור הנער הכדורסלן המתפרץ עם הכדור, כפי שרצו אנשי מכון וינגייט, אך הן תפגענה באווירה ה"בית ספרית" של הבול ובכך במסר של הסדרה כולה. בתיאום עם אנשי המכון ארגז הקפיצה הושאר בצורתו הנוכחית, אולם הרחבתי אותו מעט לעומת הקודם.

בנוסף, ניתן ללמוד מנוסח ההודעה של המעצב גם על שינויים נוספים שבוצעו בבולים, שינויים שנבעו כתוצאה מדרישות טכניות של אנשי השירות הבולאי:

כמו כן בוצעו מספר שיפורים טכניים להגברת צלילות התמונה. השמנתי את הטקסטים הלבנים שבתחתית התמונה, ובמיוחד את הערבית, כך שגם לאחר סטיות קלות בהדפסה תישאר אות דקה וקריאה. העברת שפה אחת לשובל מפריעה ממש, ואין הצדקה בגללה לפגום ביופי של הבול כולו.

תיקון אחרון שדרשו אנשי השירות הבולאי היה עדכון הערך הנקוב של בול החינוך הגופני מ 2.50 ל 2.90 ₪. עם ביצוע התיקון הושלמה העבודה על סידרה יפה זו.

מעניין היה לגלות כמה מחשבה הוקדשה לכל פריט מידע המופיע על גבי בולי ישראל, ואת הרצינות הרבה של כל העוסקים במלאכה: אנשי השירות הבולאי, אנשי מכון וינגייט ובעיקר, דויד בן הדור, המעצב הכישרוני של סדרת בולי הספורט.

העיצוב המקורי שנבחר בוועדת השיפוט:

העיצוב הסופי:

תשומת לבך לשינויים בבול הסופי:

1. רגלי הנערה ישרות.
2. הכדורסלן נועל נעלים גבוהות.
3. ארגז הקפיצות בשובר הבול רחב יותר.

1. מתקן הבדיקה השתנה - מסלול במקום אופניים.
2. כדור הטניס מול עיני הטניסאית.
3. דמות הג'ודוקה נחתכה בכתפיים ולא בצוואר.
4. צד שמאל של מעיל הג'ודוקה סגור מעל צד ימין.
5. נוספה כתובת על המבנה בשובר הבול.

1. נוסף מחזיר אור על כידון האופניים.
2. נוסף שעון על יד האישה ההולכת.
3. נוסף שסע במכנסי הרץ.

זהירות! תעודת מומחה

מאת: מוטי קרמנר

למרות כל זה, כאשר נמסרו הבולים לידי של Hans-Dieter Schegel, מומחה גרמני בעל שם לבולי גרמניה, המתמחה בתקופה של אחרי מלחמת העולם השנייה, הוא הטביע מאחורי כל בול במרכזו חותמת הקובעת חד משמעית כי "הדפס הרכב והחותמת הינם זיוף".

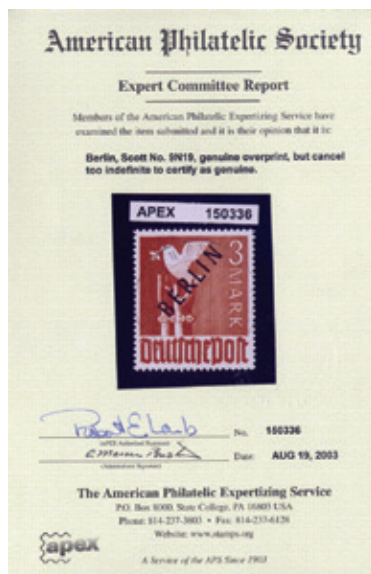
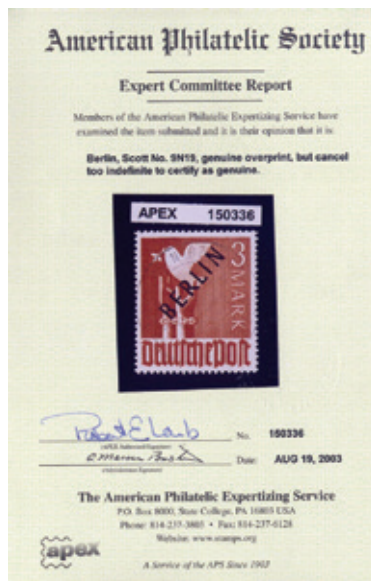
אני מזמין את הקוראים לעיין בחותמות המופיעות מצידם האחורי של הבולים. כפי שכבר נאמר, החותמת מצד ימין למטה הנה זו של מר ברגר, המאשרת שהבולים הם אמיתיים. בדיעבד ניתן לשער שחותמת זו היא מזויפת, היות ומר ברגר הינו מומחה לבולי גרמניה ואין זה סביר שהוא אישר שהבולים אמיתיים.

ניתן ללמוד ממקרה זה כי כאשר מדובר בבולים יקרי ערך, אין לסמוך רק על חותמות ועל תעודות קיימות (שגם אותן ניתן כמובן לזייף). יש לדרוש בעת המשא ומתן על רכישת הבול כי הפריט הבולאי ישלח לקבלת חוות דעת ממומחה מתאים, הבקיא בתחום הרלוונטי.

מטבע הדברים, לא כל מומחה מבין ומסוגל לספק חוות דעת על כל פריט שבעולם. חשוב להקפיד ולברר מיהו המומחה הרלוונטי לסוג הפריט אותו מבקשים לבחון. סופו של הסיפור הוא שהחותמת האלכסונית המוטבעת במרכז הבול קובעת כי הבולים הם מזויפים.

אין צורך לרחם על החבר שקנה את הבולים. הוא רכש אותם מתוך ידיעה ברורה מה הוא קונה, ועשה זאת לצורכי לימוד.

בנוסף לחתימה בגב הבולים, היו מצורפות לבולים גם שתי תעודות מתאימות מטעם American Philatelic Society, אשר אישרו כי הדפס הרכב הינו אמיתי, אך צוין בהן כי אינם יכולים לאשר את אמיתות החותמת.

יום הבולאות האחרון הדגיש יו"ר התאחדות בולאי ישראל, אלי ובר, בהרצאתו, לא רק את החשיבות של קבלת "תעודת מומחה" על פריטים שאנו רוכשים, אלא גם את הצורך לברר ממי מקבלים את התעודה.

ברצוני לחזק את דבריו של אלי ובר ולהדגים את חשיבות הנושא בעזרת שני בולים מגרמניה שהעמיד לרשותי יוסי אידיסיס, חבר באגודת חיפה.

מצבם של שני הבולים בעלי הדפס רכב ברלין הוא מצוין. אין כל פגם בשינון, והחותמת עגולה, נקייה ואינה פוגמת בחזות הבולים. ערכם בקטלוג מיכל 2007 היינו כ- 2,000 אירו.

אין לרכוש בולים בעלי ערך שכזה ללא בדיקת מומחה וקבלת תעודה מתאימה.

אישור המומחה יכול להופיע באחת משתי צורות עיקריות:

1. חתימת המומחה על גב הבול. מיקום החתימה מאחורי הבול, והאופן בו הוטבעה החתימה, מעידים על מצבו של הבול לדעת הבודק.
2. תעודה נלווית בה מופיע צילום הבול, או תיאור מדויק שלו (רצוי שניהם), בצירוף חוות דעתו של המומחה וחתימתו. לכאורה, בבולים שלפנינו הכול תקין. בציודם האחורי של שני הבולים, מצד ימין למטה, מופיעה חותמת של מומחה ידוע לבולי גרמניה, Ing. Berger, ומיקום החותמות מאשר שהבולים הם אמיתיים.

מוסד "בית התלמיד" מעודד הפעלת חוגי בולאות בבתי ספר בירושלים

בתמיכתו הנדיבה ובעידודו של מוסד "בית התלמיד", באמצעות עמותת "רנה קסאן", נפתחו השנה מספר חוגי נוער בבתי ספר שונים בבירה.

בבית הספר "בית הכרם" פועל חוג נוער בהדרכתה של רבקה הורן, ומשתתפים בו כעשרה תלמידים. ביום בו צולמה התמונה עסקו ילדי החוג בהכרת קטלוג הבולים וכיצד להתמצא בו. לאחר הסבר קצר על מבנה הקטלוג והמידע שהוא מספק על כל בול, הפך הקטלוג למקור של שעשוע רב ערך עבור הילדים. הם דפדפו בו הלוך וחזור, איתרו את הבולים שיש ברשותם, ולמדו לזהות את ערכו של כל בול.

בבית הספר "פולה בן גוריון" שבשכונת רחביה פועל חוג נוער בהדרכתה של יעל ענבר, ומשתתפים בו שנים עשר תלמידים. מסתבר שהפעילות בחוג אינה נותרת נחלתם של הילדים בלבד, אלא סוחפת אליה את בני המשפחה כולה. זו הזדמנות לרבים מן ההורים לשלוף ממעמקי הארון את אלבומי הילדות שלהם, להעשיר את אוסף הבולים של הילדים החברים בחוג, ולבלות זמן איכות עם הילדים תוך זיהוי וסידור הבולים.

ירון רצון - מנכ"ל השירות הבולאי

דירקטוריון חברת דואר ישראל אישר את מינויו של ירון רצון לתפקיד מנהל השירות הבולאי בחברה. זהו תפקיד בכיר ביותר בהנהלת החברה שכן במסגרתו אחראי מנהל השירות הבולאי, בין היתר, על הנפקת הבולים של מדינת ישראל. כמו כן השירות הבולאי מופקד על עידוד והרחבת ענף הבולאות ועל קידום תערוכות לאומיות ובין לאומיות.

רצון, 41, בעל תואר מוסמך (MBA) במינהל עסקים, שימש עד לתפקיד הנוכחי כמנכ"ל קבוצת "מסע אחר".

אבי הוכמן, מנכ"ל חברת דואר ישראל, אמר כי מינויו של רצון הוא חלק ממהלך של טיפוח השדרה הניהולית של החברה. לדבריו, ניהול מערך השירות הבולאי הוא תפקיד עם אתגר גדול, במיוחד בתקופה של פריחת העידן הדיגיטאלי לנוכח השינויים והחידושים מרחיקי הלכת שהחברה עומדת בפניהם.

יגאל נתנאל מדריך חוג בולאות לנוער

יגאל נתנאל, מבחירי הבולאים בישראל, שזכה עם אוסף בולי יפן במספר מדליות זהב גדול ובפרס התערוכה, התנדב להדריך חוג בולאות לנוער בבית ספר "בורוכוב" בגבעתיים. החוג פועל מזה מספר חודשים ומשתתפים בו 15 ילדים. התלהבות הילדים מעידה על הצלחתו של יגאל להקנות להם מידע ותחושה ומניסיונו הבולאי, ולהפוך את הבולאות לחוויה.

כנס יום הבולאות לילדים בחג החנוכה

באירוע שכבר הפך למסורת, אירחו התאחדות בולאי ישראל ומוזיאון הדואר והבולאות בחג החנוכה קבוצה גדולה של ילדים המשתתפים בחוגי הבולאות ברחבי הארץ.

ביום שני, 18 בדצמבר, התייצבו למעלה ממאה ילדים, מלווים במדריכי חוגי הנוער, בביתן מוזיאון אלכסנדר לבולאות, במוזיאון ארץ ישראל בתל אביב. היו שם תלמידי חוגי הנוער מירושלים ומלוד, מגבעתיים ומבית אל. לכולם המתין יום פעילות עמוס וגדוש בין מוצגי המוזיאון.

מדריכות מוזיאון ארץ ישראל ערכו לילדים סיור של כחצי שעה בתצוגת הקבע של המוזיאון, ותיארו בפניהם את שירותי הדואר שפעלו בארץ ישראל. בנוסף, ביקרו הילדים בתערוכה "על בולים ושבוללים" ושמעו הסברים על מהותו של איסוף בולים לפי נושא.

חלקו העיקרי של הביקור התבסס על עבודה עצמית של הילדים. המבקרים התארגנו בקבוצות קטנות של כארבעה ילדים כל אחת, והתפזרו ברחבי המוזיאון כשהם מצויידים בדפי עזר שהוכנו מראש על ידי התאחדות בולאי ישראל. דפי העבודה הפנו את תשומת ליבם של הילדים למוצגים השונים במוזיאון, והם התבקשו להשלים משימות שונות המבוססות על הידע שלמדו בעצמם. כך למשל התבקשו הילדים, לאחר צפייה בסרט קצר על תולדות הדואר בארץ ישראל, לזהות מספר דמויות שהופיעו בסרט.

יריד הבולאות בדיזנגוף סנטר

בכל יום שלישי הראשון של החודש, מתקיים יריד בולאות בגשר המחבר בין שני חלקיו של דיזנגוף סנטר. במסגרת היריד ניתנת לקהל הרחב ההזדמנות לפגוש באופן מרוכז בקבוצה של סוחרים ואספנים, לרכוש בולים וציוד עזר, לבקש הערכה לשווים של אוספים הפרטי, ולהתרשם מתצוגת בולים המאורגנת ביוזמת התאחדות בולאי ישראל.

נושאנט - כתב עת אינטרנטי חדש

איל"ת, האגודה הישראלית לבולאות תימאטית, עוברת לשנות האלפיים. לכתב העת המודפס של האגודה, נושאון, היוצא בעריכת יורם לוביאנקר ואריק שוורץ, מצטרף החל מחודש פברואר כתב עת אינטרנטי חדש - "נושאנט". כתב העת יישלח באמצעות הדואר האלקטרוני לכל חברי האגודה, ארבע פעמים בשנה, בנוסף לגיליונות נושאון הרגילים. בכל גיליון של נושאנט יפורסמו מספר כתבות צבעוניות, וניתן יהיה לקרוא אותן ולהדפיסן בכל עת. עורכי נושאנט וחברי הוועד של איל"ת מקווים כי גיליונות נושאנט יזכו לתפוצה רחבה, יעברו ממחשב למחשב ויביאו בסופו של דבר לחשיפה גדולה של הציבור לאיסוף בולים בכלל ולאיסוף תימאטי בפרט. השימוש בדואר האלקטרוני להפצת כתבי עת מקובל זה מכבר בתחומים רבים, ואולם זהו הניסיון הראשון להוציא לאור כתב עת בולאי - אינטרנטי בישראל.

את הלוגו לעיתון החדש עיצב הדי אור, העורך הגרפי של נושאון.

הילדים התבקשו לאתר בקטלוג בולי ישראל את הבולים המופיעים באלבום הענק המוצג במוזיאון ולציין את שם הסדרה ואת שנת ההנפקה.

באחת הפעילויות, שזכתה להצלחה גדולה במיוחד, הוצגו בפני הילדים בולים שעליהם מופיעות ידיים, והם התבקשו לזהות כמה ידיים מופיעות בבול, והאם המדובר ביד ימין או ביד שמאל. פעילות זו, הפשוטה לכאורה, גררה דיונים וויכוחים בין חברי הקבוצה, שנדרשו לא אחת להפוך לדוגמנים ולנסות ולשחזר לעצמם את התנוחה של כף היד המוצגת בבול. לצופה מן הצד הייתה זו חוויה של ממש לראות את הבעת הריכוז על פני הילדים ואת הרצינות בה בחנו בקפידה כל בול בדף העבודה.

את יום הפעילות, שכלל כמובן גם אכילת סופגניות וחלוקת פרסים ומתנות בולאיות, סיכמה בצורה הטובה ביותר אחת הילדות שאמרה בפשטות ומכל הלב: "תודה, היה כיף".

מפגש בולאים חברי פורום תפוז

ביום חמישי, 25 בינואר, ביקרו בבית התנ"ך בתל אביב כעשרים מחברי פורום "אוספים ואספנות", הפועל תחת פורטל תפוז, על מנת לצפות בתערוכה של מעטפות הנושאות חותמות ערים בעלות שמות מן התנ"ך. מעטפות אלו נתרמו למוזיאון על ידי עו"ד עמירם חרלף ז"ל, שהקדיש שנים רבות לבניית אוסף עשיר של למעלה משמונה מאות וחמישים חותמות.

אספן מעוניין לקנות

אוספים רציניים של בולים ומעטפות

(ישראל עד 1952 בלבד)

טל' 054-5410502

באחת התערוכות, שהתמקדה בפסיפסים שהופיעו על בולי ישראל, התבקשו הילדים לאתר את הפרט המופיע על הבול בתוך תמונת הפסיפס השלם.

העבודה מול המסגרות בהן מוצגים אוספי הבולים שברשות המוזיאון דרשה מן הילדים לעיין בבולים, לקרוא את התאריכים המופיעים בחותמות, לחפש את הפרטים הקטנים שעל המעטפות ולענות על שאלות בדפי העבודה.

דואר שליחים מירושלים הנצורה 1948

בתקופת מלחמת העצמאות סייעו שליחים מזדמנים לתושבי ירושלים הנצורה לשמור על קשרי דואר עם יתר חלקי הארץ

מאת: צבי אלוני

- בחותמת מנהלת העם.
 - היום הראשון בו נעשה שימוש בבול ירושלים מן ההוצאה השנייה היה 10 במאי.
 - היום האחרון בו נעשה שימוש בחותמת מנהלת העם בדואר תל אביב היה יום 14 במאי.
- לפיכך, ברור כי המדובר במכתב שנשלח בין 10-14 במאי, מועד הכלול בתקופה המכונה "מנהלת העם". המכתב הוטס על ידי שליח מירושלים שהייתה נתונה למצור יבשתי מוחלט, ונמסר ידנית בדואר תל אביב.

חידוש הקשר היבשתי

עם פריצת דרך בורמה והשימוש בה להעברת מטענים ונוסעים, החלה התקופה השנייה שנמשכה עד מחצית חודש יולי 1948. בתקופה זו גדל באופן משמעותי נפח התחבורה לירושלים וממנה, תחילה תוך שימוש בג'יפים ורכבי פיקוד, ובהמשך, ככל ששופרה התשתית, גם באמצעות משאיות ורכב כבד אחר. ריבוי אמצעי התחבורה הגדיל את מספרם של השליחים הפוטנציאליים שהיו זמינים לתושבי העיר, ומרבית מכתבי השליחים שהגיעו לידינו הם תוצר של תקופה זו. מעניין לציון, כי השימוש בשליחים לצורך העברת מכתבים לא פסק גם כאשר חודשו קשרי הדואר הסדירים לירושלים ביום 23 ביוני 1948. יתכן שחלק מן התושבים לא ידע על חידוש קשרי הדואר, או שהשירות לא היה אמין ויעיל בימים הראשונים. כך או אחרת, נראה כי תושבי ירושלים המשיכו לנצל כל הזדמנות שנוצרה להעברת מכתב באמצעות שליח, וזו הסיבה שאנו מוצאים מכתבי שליחים שהועברו במחצית חודש יולי ואף מאוחר יותר.

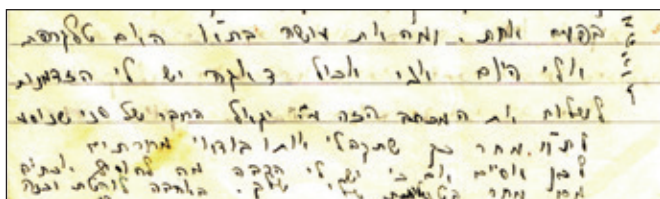
בסוף חודש אפריל 1948 הושעו שירותי הדואר הרגילים בירושלים הנצורה. תושבי העיר, שביקשו להמשיך ולשמור על קשרי המידע עם יתר חלקי הארץ, ניסו בכל כוחם למצוא פתרון מעשי ומיידי להעברת דברי דואר אל מעבר לקווי המצור. אחת הדרכים המקובלות להשגת מטרה זו הייתה להפקיד את המכתב בידי שליח "שליח", אדם שעשה את דרכו באופן כלשהו אל מחוץ לגבולות העיר, ולבקש ממנו לשלוח את המכתב ליעדו בהגיעו למקום בו פעלו שירותי הדואר הרגילים. במובן מסוים, ניתן לראות את השליח כמי ששימש באופן חד פעמי כסוכן שילוח (forwarding agent). בחינה ולימוד של דברי הדואר שהגיעו לידינו מעלים, כי יש להבחין בין שתי תקופות מוגדרות בכל הקשור לשימוש בשליחים לשם הוצאת דואר מתוך ירושלים הנצורה.

מכתב השליחים המוקדם ביותר מירושלים

תקופת המצור היבשתי

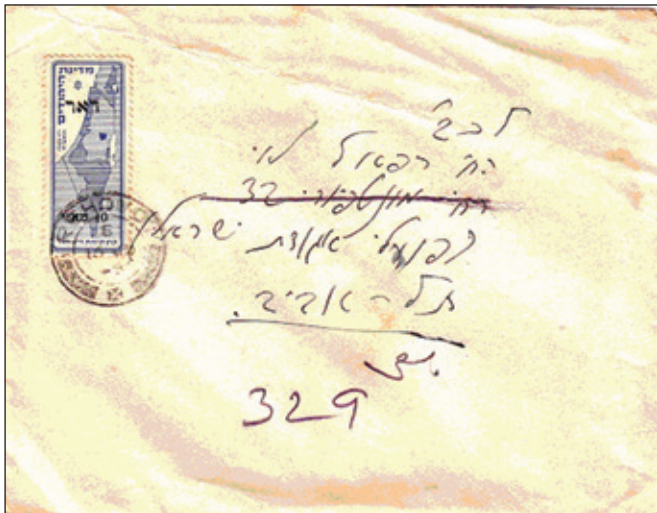
בתקופה הראשונה, בה הייתה ירושלים נתונה למצור יבשתי מוחלט, הדרך היחידה לצאת מן העיר הייתה בדרך האוויר, באמצעות מטוסים קלים של הצבא. תקופה זו נמשכה עד להפעלתה של "דרך בורמה" ביום השישה ביוני 1948. מעט מאוד מכתבי שליחים קיימים מתקופה זו, מאחר ורק מתי מעט יכלו להגיע אל העיר או לצאת ממנה. על גבי מכתב השליחים המוקדם ביותר שידוע על קיומו לא רשום תאריך, אולם ניתן בהחלט לקבוע את התקופה בה נשלח. המכתב בויל בבול ירושלים מן ההוצאה השנייה, והוחתם בתל אביב

קטע ממכתב שליחים מירושלים. נכתב ביום 21 ביוני ונמסר בדואר כפר סבא ביום 28 ביוני: "... יש לי הזדמנות לשלוח את המכתב הזה ע"י יגאל החבר של שני שנוסע לת"א מחר כך שתקבלי אותו בודאי מחרתיים...".

הטיפול במכתבים בסניפי הדואר

כתשעים אחוז ממכתבי השליחים מירושלים נמסרו בבתי הדואר בתל אביב. מכתבים אחרים, שנמסרו בבתי דואר במרכזי אוכלוסייה דוגמת רחובות, ראשון לציון, פתח תקווה, וכפר סבא, הם נדירים. מרבית המכתבים שנמסרו לבתי הדואר באמצעות השליחים, בוילו בבולי ירושלים, אולם יש גם מקרים לא מעטים בהם בכלל לא הודבקו בולים על המכתב. לעיתים הוסיפו, השליח בעצמו או פקיד הדואר, בולי דואר עברי להשלמת תעריף הדואר בחלקו או במלואו.

מכתב שליחים שבויל בבול ירושלים של 10 מיל. נחתם בסניף הדואר ברחובות ביום 16 ביוני. במקרה זה לא נקנס המכתב.

עם מסירת המכתבים בסניפי הדואר והעברתם לטיפול שירותי הדואר הרגילים, זכו מכתבי השליחים ליחס שונה מעיר לעיר, ולעיתים אף מסניף לסניף באותו מקום יישוב. בתל אביב, בה הכירו פקידיו הדואר את ההנחיות, הם התייחסו לבולי ירושלים כבולי דואר לכל דבר. במקומות קטנים יותר לעומת זאת, דוגמת רחובות, ראשון לציון או נהלל, לא ידעו הפקידים כי בולי ירושלים עדיין תקפים לבויל, וקנסו את מרבית מכתבי השליחים שבוילו בבולי ירושלים.

(מאמר זה מבוסס על הספר "שירותי הדואר של ירושלים וצפת בתקופת המעבר", מאת צ' שמעוני, י' רימון, א' קרפובסקי).

מכתב שליחים שנמסר בסניף הדואר בכפר סבא, בויל בבול "דואר עברי" של 10 מיל, והוחתם באמצעות החותמת המנדטורית שהוחזרה לשימוש.

משאל הבול היפה לשנת 2006

הבחירה שלי לשנת 2006

היא סדרה מספר

שם פרטי ומשפחה: _____

רחוב ומספר: _____

ישוב: _____ מיקוד: _____

טלפון: _____

גם השנה ממשיך השירות הבולאי במסורת ומזמין את ציבור חובבי הבולים להשתתף בבחירת הבול היפה לשנת 2006. לעיתון שובל מצורפת כרזה צבעונית ובה כל בולי ישראל שהונפקו בשנה זו. לכל סידרת בולים נקבע מספר (סדרה יכולה להיות מורכבת גם מבול בודד).

כל שעליך לעשות הוא לבחור את הסדרה היפה ביותר בעיניך, לרשום בטופס המצורף את מספרה, למלא את פרטיך ולשלוח את הטופס לכתובת:

השירות הבולאי, ת"ד 98414, תל אביב-יפו 61080.

בין הבוחרים את הסדרה היפה ביותר יוגרלו מתנות.

בבחירה ישתתפו רק טפסים שיתקבלו בשירות הבולאי עד לתאריך 28 בפברואר 2007.

"מוכרח לשלם בעד כל מכתב"

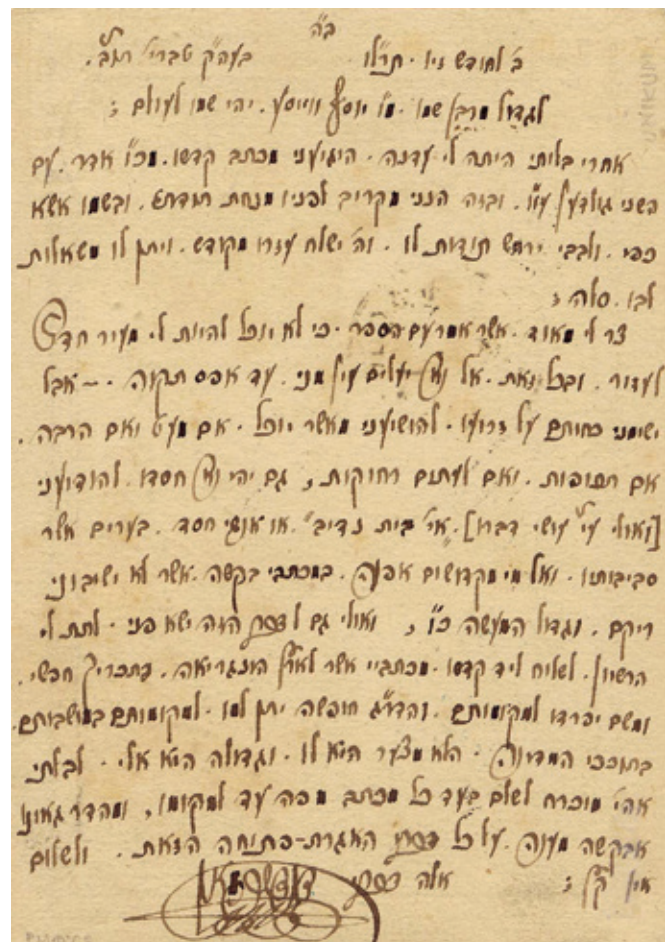
תוכנו של מכתב מן המאה התשע עשרה מעיד על הדרכים היצירתיות בהן פעלו כותבי המכתבים על מנת לחסוך בעלויות המשלוח

מאת: מוטי קרמנר

ניתן להבין כי השולח, דוד שטרן מטבריה, כתב כבר בעבר לרב הגדול יוסף וייס בעיר נויסטדל על הוואג (Neustadte am Waag), [או בשמה ההונגרי וגיוגלי (Vagujhely), עיר שהשתייכה אז להונגריה וכיום נמצאת בסלובקיה], וביקש את תמיכתו הכספית. בגלויה שלפנינו, הכתובה בעברית מליצית אך רוטה, מודה הכותב לנמען על תרומתו, ומבקש כי יוסיף ויתמוך בו גם בעתיד:

"... אבל ישימני כחותם על זרועו. להושיעני כאשר יוכל. אם מעט ואם הרבה. אם תכופות. ואם לעיתים רחוקות..."

לאחרונה צרפתי לאוסף "תולדות הדואר של העיר בירות" גלויה שנשלחה מבירות להונגריה בשנת 1876. הגלויה מעניינת הן מן ההיבט הבולאי, והן באור שהיא שופכת על תולדות הישוב היהודי בארץ ישראל באותה תקופה.

הגלויה נשלחה בסניף הדואר האוסטרי של העיר בירות, אולם במקור היא נכתבה "בעיר הקודש טבריה" ביום "ב' לחודש זיו [הוא חודש אייר] תרל"ו" (26.4.1876). השולח השתמש בגלויה של הדואר האוסטרי בא", שהונפקה בשנת 1873, כאשר הערך הנקוב של הבול המודפס עליה היה 4 סולדי. עם הצטרפות אוסטריה לארגון הדואר העולמי (UPU) ביולי 1875, הועלה התעריף לגלויה ל-5 סולדי, והשולח נדרש להוסיף בול בערך המתאים. היות והדואר האוסטרי לא הנפיק בול בערך של 1 סולדי, נאלץ השולח להוסיף בול בערך של 2 סולדי. אל יקל הדבר בעיניכם! התוספת הייתה משמעותית מאוד עבור השולח, כפי שניתן ללמוד מתוכן המכתב.

מכיוון שבטבריה לא פעל סניף של הדואר האוסטרי, הועברה הגלויה באמצעות שליח מטבריה לבירות שבלבנון, נמסרה בסניף הדואר המקומי והוחתמה ביום 4 במאי 1876. מבירות נשלחה הגלויה בדואר האוסטרי להונגריה.

"לשלוח ליד קודשו מכתבי אשר לארץ הונגריאה"

כמנהג הישוב בתקופה ההיא, נשלחו מערי הקודש בארץ ישראל מכתבים רבים לחוץ לארץ ובהם בקשות לקבלת תרומה. מנוסח הגלויה

בלשון חופשית ניתן לתרגם את בקשתו של דוד שטרן לעברית מודרנית באופן הבא:

"... אני מבקש את רשותך לשלוח אליך חבילה ובה מכתבי המיועדים לכתובות בהונגריה, כשהם אינם מבויילים. אני מבקש מכבוד הרב שיפריד את החבילה, יבייל את המכתבים וישלח אותם לנמענים. הביול המקומי בתוך הונגריה מהווה הוצאה קטנה מאוד, ובכך אוכל לחסוך את העלות הגבוהה הכרוכה במשלוח כל מכתב בנפרד מארץ ישראל להונגריה..."

עדות מעניינת זו שופכת אור על הדרכים בהן שילבו בני התקופה בין שירותי הדואר הרשמיים ובין הסדרים פרטיים כאלו ואחרים, וזאת על מנת להוזיל ככל האפשר את עלויות משלוח הדואר. אשמח לשמוע עם יש למי מן הקוראים מידע נוסף על התכתבות זו, ואחתום בדברי חכמים, "מה שהיה הוא שיהיה", כאז גם היום כלנו מחפשים כיצד לחסוך בהוצאות הדואר.

דוד שטרן מבקש מן הרב וייס שיודיע לו על נדבנים נוספים בהונגריה, אליהם יוכל לפנות בבקשת תרומה:
 "...וגם יהי נא חסדו להודיעני... ואל מי מהקדושים אפנה. במכתבי בקשה. אשר לא ישיבוני ריקם..."

מצבו הכלכלי הרעוע של דוד שטרן, המחייב אותו לפנות ולבקש את תמיכת הנדיבים מחו"ל, מקשה עליו לעמוד בעלויות הגבוהות של משלוח מכתבי התרומה. הוא מבקש את עזרתו של הרב וייס גם בנושא זה:

"... ואולי גם לדבר הזה ישא פני. לתת לי הרשיון. לשלוח ליד קדשו. מכתבי אשר לארץ הונגריאה. בתכריך חפשי. ומשם יפרדו למקומותם. והדר גאווה חופשה יתן למו. למקומותיהם במושבותם. בתוככי המדינה. הלא מצער היא לו. וגדולה היא לי. לבלתי אהי מוכרח לשלם בעד כל מכתב מפה ועד למקומו..."

הדואר בא אתמול

סיפורים מתולדות הדואר

התורכיים ברכבת התפתחה מלחמת חתול ועכבר יום יומית.

על אחת מאותן נסיעות, סיפר חיים המבורגר, בנו של הרש נטע, בזיכרונותיו:

יום אחד נסע חיים המבורגר ליפו, ובדרך חזרה נטל עימו את חבילת המכתבים היומית לירושלים. הוא קנה סל נצרים גדול, הניח בו את המכתבים, וכיסה אותם בתפוזים.

כשעלה לרכבת, הבחין בו חנא אפנדי, המפקח ברכבת. הוא הכיר את חיים המבורגר, וכשראה אותו וסל גדול בידי, הבין מיד כי הוא נושא עימו מטען מכתבים לא חוקי. לחנא אפנדי אסור היה לחפש בכליו של נתן אוסטר, סמכות שהייתה שמורה לפקידי הדואר בלבד, אולם הוא רצה מאוד את הפרס הכספי שהובטח לו על תפיסת מכתבים. לפיכך, בטרם יצאה הרכבת לדרכה, שלח חנא אפנדי מברק לתחנת ירושלים, בו ביקש לזמן לתחנה את פקידי הדואר שימתינו לעבריו וילכדו אותו בהגיעו לתחנה הסופית.

חיים המבורגר שהבחין במעשיו של המפקח, הצליח להעביר בהיחבא את הסל לידי של אדם אחר ממכריו. כשהגיעו לתחנת ירושלים, המתין חיים בשלווה לפקידי הדואר, וכשאלה באו, היתמם וטען כי לא היו דברים מעולם, וכי המפקח רק חלם את דבר קיומו של סל התפוזים.

חנא אפנדי המאוכזב, שהבין כי הפסיד את הפרס הכספי המובטח, הביט בחיים המבורגר ואמר: "שד אתה, ולא אדם. אחרת איך יכולת להעלים כך סתם סל גדול של תפוזים".

מותר היה להוביל בה מכתבים. כל אדם אחר שהתגלו מכתבים במטענו, נאלץ לשלם קנס כספי גבוה. מפקחי הרכבת קיבלו לכיסם חלק מן הקנס, ולפיכך השתדלו מאוד לתפוס את המכתבים הלא חוקיים. למרות הסיכון, הובלת הדואר הייתה עסק רווחי מאוד, ובין שליחי האחים המבורגר ובין מפקחי הדואר

מדיאגה הרבה יותר הייתה המחשבה כיצד להעביר מידי יום את המכתבים מיפו לירושלים ומירושלים ליפו. שני האחים נעזרו לשם כך בשליחים מזדמנים, שנסעו ברכבת והסכימו לקחת איתם את המכתבים ולמסור אותם בחנותו של המבורגר בעיר היעד.

היה בכך סיכון רב. התורכים הכריזו על הרכבת כמונופול ורק לשירות הדואר התורכי

בשלהי המאה התשע עשרה, עם התפתחות אמצעי התחבורה בארץ ישראל, ובעיקר עם הפעלת קו הרכבת בין יפו וירושלים בשנת 1892, נהגו רבים מתושביה האמידים של עיר הקודש לנסוע ליפו על מנת לרוחץ במי הים ולנפוש במלונות החוף. כדרכם של מטיילים מאז ומעולם, ביקשו הקייטנים לשמור על קשר עם בני משפחותיהם בירושלים, אולם שירות הדואר התורכי היה איטי, ומחירו של המכתב היה גבוה.

מאיר המבורגר, שהיה חלפן כספים ביפו, הבין כי יש באפשרותו לנצל מצב זה לעשיית רווחים. מאיר פנה לאחיו, הרש נטע המבורגר, שהיה בנקאי בירושלים, וביחד הקימו שני האחים שירות דואר פרטי. הקייטנים היו מגיעים לחנותו של מאיר ביפו, מוסרים את מכתביהם בצירוף תשלום של כרבע מתעריף הדואר התורכי, והובטח להם כי בו ביום יגיעו המכתבים לבנק המבורגר בירושלים.

כמובן ששירות זה לא היה חוקי, ואסור היה לאחים המבורגר להקים שירות דואר פרטי שיתחרה בדואר התורכי הרשמי, אולם מצב זה לא הדאיג אותם כלל. כנתינים אוסטריים היו האחים המבורגר מוגנים מפני החוק התורכי, ולא הייתה כל דרך לפגוע בהם.

חרם על ישראל

במהלך שנות קיומה ידעה מדינת ישראל מספר מקרים של חרם שהוטל מטעם מדינות שונות על שירותי הדואר ממנה ואליה. בימים אלו מעלה קריאת עובדי הדואר בספרד להחרמת ישראל זיכרונות לא נעימים מן העבר.

מאת: אריה לין

וחרף, כפי שבא לידי ביטוי בחוזר האחרון שפורסם מטעם איגוד עובדי הדואר בספרד, בו חברים עשרות אלפי עובדים.

1 בספטמבר 2006 הונפק בספרד בול דואר לציון מלאת עשרים שנה לקשירת יחסים דיפלומטיים בין ספרד וישראל. בעקבות הנפקת הבול הכריז איגוד עובדי הדואר, המהווה חלק מהסתדרות העובדים הכללית בספרד, על החרמת הבול המוקדש לישראל.

תקופה ארוכה חיו היהודים בספרד בשקט ובשלווה, תקופה שזכתה בהיסטוריה לכינוי "תור הזהב", ונודעה כימי זוהר ועידן של אושר ויצירה. גירוש יהודי ספרד בשנת 1492 שם קץ לכל זה. משך מאות שנים לא דרכה רגל יהודי על אדמת ספרד, וזיכרון הגירוש הותיר משקעים קשים ומרים בלב העם היהודי.

בחדש אוגוסט 1985 נפגש שמעון פרס, נציג ממשלת ישראל, עם ראש ממשלת ספרד, פליפה גונזלס, והשניים החליטו על כינון יחסים דיפלומטיים בין ספרד וישראל. שנה לאחר מכן נחתם ההסכם ההיסטורי בין שתי המדינות, אשר ביקש לשים קץ לזיכרון המר בן חמש מאות השנים.

מאז כינון היחסים אירחה ממשלת ספרד את "ועידת מדריד" הידועה להשכנת שלום בין ישראל והפלסטינאים. מלך ספרד חואן קרלוס ורעייתו סופיה ביקרו בישראל, וסיירו בירושלים. לביקור המלך בירושלים הקדישה ישראל חותמת אירוע מיוחדת "ממלכתית", וספרד הקדישה מספר פעמים בולים וחותמות אירוע בנושאי יודאיקה וגירוש ספרד. לאור כל זאת נדמה היה שהיחסים בין שתי הארצות מתחממים, ושי"כול בסדר".

הנפקת הבול הספרדי החדש לכבוד ישראל הביאה לחשיפת מערכת של יחסים עכורים שהסתתרו מתחת לפני השטח. איש לא השלה את עצמו שאין עוד אנטישמיות בספרד, אולם קשה היה לנחש שהסתדרות העובדים בספרד תיתן את ידה למנשר אנטי ישראלי פומבי

במנשר הארסי פורטה שורה של נימוקים להטלת החרם על בול שנועד לציון את חידוש היחסים עם מדינת ישראל. בין היתר הואשמה ישראל שהיא הורגת באוכלוסיה פלסטינאית ולבנונית, אחראית לגירוש כחמישה מיליון פליטים מבתיים, מתעלמת מזכויות אדם, מתעלמת מצווי בית הדין הגבוה בהאג לגבי בניית החומה המפרידה בין ישראל והפלסטינאים, ומתעלמת מהחלטות האו"ם.

אגב, על המנשר האנטי ישראלי שהופיע תחת כותרת הסתדרות העובדים בספרד, חתומה לא פחות מאשר הגברת אוה סנצ'ס, מזכירת המשרד המדיני לתקשורת באיגוד הדואר(!). דואר ספרד אמנם לא נכנע לחרם, והבול הופיע בשש מאות אלף עותקים, אך ללא ספק השאירה הפרשה טעם רע...

מקרים של חרם בעבר

במהלך שנותיה של המדינה אירעו מספר מקרים בהם הוטל חרם על מכתבים שנשלחו ממדינת ישראל לארצות אירופה. את החרם הראשון יזמה רומניה בשנת 1960. מסיבה שאינה ברורה, החרימה רומניה את בולי הפליטים שהונפקו בישראל באותה שנה, שני בולים המתארים את העלאתה לארץ של משפחה תימנית במבצע מרבד הקסמים, ושיקומה בישראל. דואר רומניה נהג להחזיר לשולח מכתבים שהיו מבולים בבולים אלה.

גם חותמות החרמו

חרם הוטל לא רק על בולים, אלא גם על חותמות שנכלל בהן מסר שנחשב כבעייתי בעיני המקבל. בשנת 1981 החזירה ברית המועצות לישראל מכתבים שהוחתמו בחותמת המעודדת תרומות לקרן לביטחון ישראל, ושכללה את סמל צה"ל.

כאשר הבול היווה את העילה לחרם, יכול היה השולח להימנע מהחרמת המכתב אם היה מבייל את המכתב בבול אחר, כזה שאינו נושא מסר הפוגע במקבל. שונים הם הדברים כאשר המדובר בחותמת בעייתית, שאינה נמצאת בשליטתו של השולח. הדואר החתים את המכתב בחותמת מיוחדת המתנצלת בפני השולח על עוגמת הנפש שנגרמה לו, ומודיעה כי הופסק השימוש בחותמת הבעייתית.

החרם השני היה פוליטי ביסודו ומוסבר היטב. בעקבות הניצחון במלחמת ששת הימים, ניתקו מרבית מדינות מזרח אירופה את הקשרים הדיפלומטיים עם מדינת ישראל. מיד בתום המלחמה הנפיקה ישראל סדרת בולי ניצחון, בהם הוצגו סמל צה"ל, הכותל המערבי ומיצרי טיראן. בולים אלו הוחרמו על ידי מדינות מזרח אירופה, וכל המכתבים שנשלחו מהארץ בשנים 1967-1968 כשהם מבולים בבולי הניצחון, הוחזרו לשולח.

גרמניה המזרחית צרפה לכל מכתב פתקית, המסבירה כי על פי חוקת איגוד הדואר הבינלאומי חל איסור על שימוש בבולים לתעמולה נגד "שמירת השלום". פולין וברית המועצות הסתפקו בהטבעת חותמת מיוחדת על המכתב שהוחזר לשולח.

מעניין לציון, כי דואר ישראל נהג לצרף גם הוא מכתב הסבר מטעמו למכתבים המוחזרים, עם התנצלות שראויה למזכרת.

מאת: אריה לין

בית הכנסת של חב"ד בבול
מקזחסטאן

שלט גדול ועליו הכתובת "ברוכים הבאים" מתנוסס על קיר החזית של בית הכנסת היחיד בעיר אלמאטי שבקזחסטאן. השלט, המופיע בהבלטה בבול שהונפק בקזחסטאן, מקבל את פני המבקרים בבית הכנסת, השייך לחסידות חב"ד והנקרא על שמו של הרבי מליובוויץ'. בתחתית הבול רשום באותיות קיריליות "אלמאטי, חב"ד ליובוויץ', בית כנסת".

הרצליה ומארל
ערים תאומות

ביום 3 באוקטובר 2006 הוטבעה בגרמניה חותמת אירוע לציון מלאות 25 שנה לברית ערים תאומות שנכרתה בשנת 1981 בין הרצליה שבישראל ומארל שבגרמניה. במרכז החותמת מופיעים סמלי שתי הערים, וניתן להבחין בבירור במילה "הרצליה" הרשומה באותיות עבריות.

בית הכנסת של מוסקבה
בבולאות ברוסיה

זו הפעם השנייה שבית הכנסת של מוסקבה מופיע בבולאות הרוסית, והפעם בחותמת מיוחדת. בשנת 2001 הופיע בית הכנסת של מוסקבה בפעם הראשונה על גבי בול שהונפק במסגרת סדרת בולי מקומות פולחן ברוסיה. בחותמת הרוסית מופיעה תמונת בית הכנסת כשמגן דוד מתנוסס על גגו.

בית הכנסת
הקראי באוקראינה

לא כל יום מזדמן לנו פריט "כשר" מבחינת היודאיקה, ועם זאת חריג בנדירותו.

הכוונה היא לבית הכנסת הקראי, שלמיטב ידיעתנו טרם הופיע בבולי העולם. זכות הראשונים מגיעה לדואר אוקראינה, שם יש עדיין קבוצות של קראים, במיוחד באזור קרים שבדרום אוקראינה.

דואר אוקראינה כיבד את הקראים שחיים בה עדיין באיגרת מאוירת יפה ובולאית לכל דבר. באיור מצד שמאל ניתן לראות את הכניסה הראשית ל"בית הכנסת הגדול", ואילו הבול המוטבע באיגרת מציג קטע צבעוני מעיטורי הפנים של בית הכנסת.

לטובת הקוראים נציין שהקראים הם כת בישראל שראשיתה בבבל במאה השמינית לספירה הכללית. הכת נוסדה על ידי ענן בן דוד הנשיא, אם כי יש המזהים את שורשי הפילוג בתקופות קדומות בהרבה. הקראים מכירים רק בתורה שבכתב, ומתנגדים לכל ההלכות והסייגים שהוסיפו חכמי ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, תקופה בה התגבשה התורה שבעל פה.

בישראל מתגוררות קבוצות של קראים בעיקר ברמלה וכן בערים אחרות דוגמת אשדוד. בעבר כיבד דואר ישראל את הקהילה בחותמת אירוע ואפילו דף מזכרת הופיע לכבודם. מעטים מן הקראים מתגוררים עדיין במצרים, בתורכיה וכאמור, בקרים שבאוקראינה.

תערוכת בלגיקה 2006

בימים שבין 16 - 20 בנובמבר 2006 התקיימה בבריסל תערוכת בולים עולמית שהתמקדה באוספי תמאטיקה ונוער. כנציג ישראל לתערוכה מונה יעקב שבתאי, ששימש בנוסף גם כיושב ראש צוות שיפוט. בתערוכה השתתפו מספר מציגים מישראל שזכו להישגים נאים:

דני פישר (מדור מסגרות בודדות); שושנת טיודור והשושן הצחור בהראלדיקה; מדליה מוזהבת ופרס מיוחד; 88 נקודות.

יוסף חרש; המינרלים; מקורם והשימוש בהם; מדליה מוזהבת גדולה; 85 נקודות.

אריה לביא; צלם - מצלמה - תמונה; מדליה מוזהבת גדולה; 85 נקודות.

משה מיכאלי; מבט בארגון ההתנדבותי ההומניטארי והגדול בעולם; מדליה מוזהבת גדולה; 85 נקודות.

לורנס פישר; משואה למדינה יהודית והמאבק להישרדות; מדליה מוזהבת; 82 נקודות.

אלון לייבו (נוער); ישראל: השימושים של הסדרה הראשונה מן המניין; מדליה מוזהבת; 80 נקודות.

יצחק ברק; תולדות התעופה ודואר האוויר; מדלית כסף גדולה; 78 נקודות.

בול שערכו חצי מיליון דולר הודבק על מעטפה

בתחילת חודש נובמבר האחרון עבר גל של התרגשות בעולם הבולאי, עם גילוייה של מעטפה ועליה מודבק בול "ג'ני ההפוך". המעטפה, שהכילה טופס הצבעה לבחירות בארה"ב, נשלחה לוועדת הבחירות של מחוז ברווארד בפלורידה, שם הבחין אחד מחברי הוועדה בבול הנדיר שהודבק עליה.

הבול המכונה "ג'ני ההפוך" הונפק בשנת 1918. עקב טעות בהדפסה, גיליון אחד הכולל מאה בולים הודפס כשדמות המטוס שבמרכז הפוכה יחסית למסגרת הבול. כיום ידוע על קיומם של 96 עותקים מהבול, כולם בלתי משומשים. בשנה שעברה נמכר עותק מן הבול במחיר של 577 וחצי אלף דולר, ובשנת 2005 נמכרה צמדה בת ארבעה בולים במחיר עתק של שני מיליון ותשע מאות אלף דולרים.

אין פלא אם כך שהסיפור על שימוש בבול נדיר זה על מנת לבייל מעטפה רגילה בערך הנקוב של 24 סנט זכה לתהודה בעולם כולו, בעיתונות הבולאית והכללית כאחד.

על פי חוקי ארצות הברית, כל מעטפות הבחירות נשמרות בכספת סגורה למשך 22 חודשים ולאחר מכן מושמדות, אולם לאור ההתעניינות הרבה של הציבור הותר באופן חריג לבולאי מומחה לבחון את המעטפה. בעקבות הבחינה פורסם כי הבול מזויף וכי המדובר ככל הנראה בתעלול של השולח שזהותו אינה ידועה.

למרות הגילוי, פנו נציגי מוזיאון הבולאות הלאומי האמריקאי לוועדת הבחירות בבקשה שלא להשמיד את המעטפה, אלא להעביר אותה למשמרת באוספי המוזיאון. לדברי האוצר, עצם העובדה שהמעטפה הצליחה למשוך את תשומת לבו של הציבור האמריקאי בעוצמה גדולה כל כך בזמן תקופת בחירות, הפכת אותה לפריט בעל חשיבות לתיעוד ההיסטוריה הלאומית של ארצות הברית.

בשולי הדברים...

בהמשך לתשומת הלב שעורר הבול הנדיר בעל המרכז ההפוך, וברוח הפסוק "ונהפוך הוא" המסמל את מהותו של חג הפורים אותו נחגג בעוד כחודש ימים, נציג בול נוסף שזכה לפרסום ותהילה בשל היפוך חלק מהתוכן המודפס.

הבול הונפק בשנת 1979 בערך נקוב של דולר אחד. פקיד מעובדי סוכנות הביון האמריקאית, הסי.איי. אי, שנשלח לבית הדואר לרכוש בולים עבור המשרד, גילה כי בגיליון הבולים שנמכר לו חלה טעות, והצבע השחור הודפס כשהוא הפוך יחסית ליתר מרכיבי הבול.

בחודש יולי 2006 נמכר הבול, הידוע בשם "בול הסי.איי.איי" במכירה פומבית בארצות הברית בסכום של 23 אלף דולרים.

7.1.2007
חותמת אירוע
70 לקרית טבעון

2.1.2007
חותמת אירוע
יריד הבולים ינואר 2007

19.12.2006
חותמת אירוע
הכנס ה-20 של בולאי ישראל

19.12.2006
חותמת אירוע
שנת ה-50 לנצרת עילית

19.12.2006
חותמת אירוע
חנוכת התערוכה אף על פי

20.2.2007
חותמת יום ההופעה
חינך גופני וספורט בישראל

20.2.2007
חותמת יום ההופעה
הטלוויזיה החינוכית הישראלית

15.2.2007
חותמת אירוע
70 שנה לחברת מקורות

6.2.2007
חותמת אירוע
יריד הבולים פברואר 2007

1.2.2007
חותמת אירוע 100 שנה לשובר
התשובה הבין לאומי

**ספריית
התאחדות
בולאי ישראל**
פתוחה לקהל
בימי ה'
משעה 12:00
עד 19:30

6.3.2007
חותמת אירוע
יריד הבולים מרץ 2007

20.2.2007
חותמת יום ההופעה
תווית דוארמט

20.2.2007
חותמת יום ההופעה
פיתוח הנגב והגליל

20.2.2007
חותמת יום ההופעה
פיתוח הנגב והגליל

בימים האחרונים השלימה התאחדות בולאי ישראל את תיעוד כל החותמות המיוחדות שהונפקו בישראל. מאז שנת 1948 ועד סוף שנת 2006 הוטבעו בישראל כאלפיים ארבע מאות וחמישים חותמות, וכולן מוצגות באופן ברור, מעודכן ונגיש באתר האינטרנט.

<http://www.israelphilately.org.il/>

כעת נבחנת האפשרות להתחיל ולתעד באופן דומה את יתר הפריטים הבולאיים שהונפקו בישראל במהלך השנים, דוגמת דברי דואר ותוויות מסד. אנו פונים לקוראים שיש ברשותם חומר מתאים, והמוכנים לסייע, לסרוק את הפריטים הנמצאים ברשותם (נא לסרוק באיכות dpi 300), ולשלוח את התמונות הסרוקות בדואר אלקטרוני להתאחדות בולאי ישראל.

17 ינואר, 2007

לכבוד
מר יעקב צחור
תל-אביב
א.נ.

הנדון: תעודת מומחה

בהתאם להחלטה שהתקבלה בועד הפועל ביום 16.1.07 בעניין תעודת מומחה הננו פונים אליך בבקשה שבמסגרת עבודתך כמומחה בולאי מוכר מטעם הארגון העולמי IABP לבולי ארץ הקודש תפעל כדלקמן:

"במידה ותקבל פריטים להוצאת תעודה אשר ימצאו לאחר בדיקתך כמזויפים, תחתיים את הפריט מצדו האחורי בחותמת "Forgery".

החלטה זו טובא לפרסום נאות בירחון "שבל" ולידיעת האגודות החברות בהתאחדות.

בכבוד רב
עו"ד אלי ובר
נשיא התאחדות בולאי ישראל

מידי שנה הולכת ומחמירה בעיית הפריטים הבולאיים המזויפים הקיימים בשוק הבולים הישראלי ומוצעים למכירה כאמיתיים. הונאת אספני בולים הפכה לתעשייה של ממש, במסגרתה פועלים גורמים עבריינים ה"משפצים", "מתקנים", ו"משפרים" פריטים בולאיים במגמה להונות אספנים תמימים.

למען הסר כל ספק, חשוב להדגיש כי כל פעולה המשנה את מצבו המקורי של הפריט הבולאי, וזאת במגמה להעלות את ערך השוק שלו, ומבלי ליידע את הקונה הפוטנציאלי כי המדובר בפריט שעבר טיפול, היא זיוף, ואין זה משנה כלל באיזו מילה משתמשים כדי לייפות ולהסוות את הפעילות האסורה.

במצב הקיים יכול היה בעל פריט בולאי שנמסר לבדיקת מומחה והתגלה כמזויף להסתיר עובדה זו מן הקונה, ולנסות ולמכור את הפריט ללא התעודה המרשיעה.

הוועד הפועל של התאחדות בולאי ישראל החליט לשנות מצב זה, ולהנחות על מדיניות ולפיה פריט שימצא כמזויף בזמן בדיקתו על ידי מומחה, חובה יהיה לציין על גבי צידו האחורי כי המדובר בזיוף. הנחיה זו נהוגה במדינות רבות, ומטרתה העיקרית היא להוציא פריטים מזויפים מן השוק.

למרות עלות הבדיקה, מומלץ לאספנים להקפיד ולדרוש בדיקת מומחה לכל פריט בולאי בעל ערך. האלטרנטיבה של רכישת פריט מזויף וחסר ערך בכסף רב גרועה בהרבה.

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ TEL-AVIV STAMPS. (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים, מנדט, מנהלת העם, דאר עברי
ישראל, חו"ל, יודאיקה, גלויות, ספרים
קטלוג מאוייר חינם

ת.ד. 16218 תל-אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

שינוי מטבע בסלובניה

בתחילת ינואר 2007 שינתה סלובניה את המטבע הנהוג בה והצטרפה לגוש האירו. לרגל השינוי הונפקה גיליונית זיכרון המציגה את המטבע החדש בגרסתו הסלובנית.

החלפת המטבע אפשרה לדואר בסלובניה להנפיק בולים עם ערך נקוב, לאחר מספר שנים בהם הונפקו בולים שסומנו רק באחת מארבע האותיות הבאות:

- A - מכתב רגיל בתוך הארץ.
- B - מכתב כבד בתוך הארץ.
- C - מכתב רגיל לחו"ל.
- D - מכתב כבד לחו"ל.

בסדרת בולים מן המניין, שהונפקה ביום 1 בינואר 2007, הונפקו בנוסף לבולים עם הערך הנקוב באירו גם בולים המסומנים באותיות.

בולי דגלים באו"ם

ביום 2 בפברואר 2007 הנפיק האו"ם ארבעה בולים ועליהם דגלי המדינות החדשות שהצטרפו לאחרונה לארגון: טובלו (2000), שוויץ (2002), טימור לסטה (2002), ומונטנגרו (2006). בסדרת הדגלים הזו, שהושקה בשנת 1980, הודפסו מדי שנה 16 בולים והיא נמשכה עד שנת 1989 כאשר דגלי כל המדינות החברות באו"ם הוצגו על גבי בולים. הדפסת הבולים חודשה ב-1997 עם הצטרפות מדינות חדשות.

כדאי להזכיר שלסדרה זאת אין קשר עם סדרת דגלים ומטבעות שהוחל בהנפקתה בסוף 2006.

הנה באה הרכבת...

בחודש אוקטובר האחרון בישר השירות הבולאי בטיוואן על הנפקת שני בולים לציון חנוכת רכבת חדשה, המגיעה למהירות מדהימה של כשלוש מאות קמ"ש. לא נקבע מועד להנפקת הבולים והם תוכננו להופיע ביום חנוכת הרכבת.

ביום 25 בדצמבר 2006, יצאה הרכבת לדרך, ובאותו יום הונפקו הבולים החדשים. המדובר בשני בולים מחוברים המציגים, האחד את הרכבת בעלת המראה החללי, והשני את מבנה התחנות המיוחדות שניבנו עבור הרכבת המהירה.

שנת החזיר בסין

שנת 2007 על פי לוח השנה הסיני היא שנת החזיר. מדינות רבות בעולם יוציאו השנה בולים עם דמותו של החזיר, אולם הגדילה לעשות סין שהוציאה בול המאפשר לחוות את החזיר כמעט בכל החושים. כמו כל בול, ניתן כמובן לצפות בו, או למשש אותו, אולם בשונה מבולים אחרים מצופים פני הבול הסיני בחומר ריחני, המשתחרר במישוש ומפיץ ניחוח של בשר חזיר ברוטב חמוץ מתוק. לטובת מי שאינו מסתפק בכך, הוסיף השירות הבולאי הסיני חומרי טעם לשכבת הדבק של הבול, והאספן מוזמן ללקק את צידו האחורי של הבול, ולחוש את טעמו של התבשיל.

בולי חג המולד זוהרים בחשיכה

איסלנד הנפיקה ביום 2 בנובמבר 2006 שני בולים שהוקדשו לחג המולד. בבולים מוצגים עיטורים אופייניים בצורת לב ובצורת מלאך, המשמשים לקישוט עץ חג המולד באיסלנד, והמסמלים את שמחת החג ואת השאיפה לשלום בעולם.

השירות הבולאי באיסלנד ביקש לייצר בולים חגיגיים במיוחד, ותכנן אותם כך שהלב האדום והמלאך הצהוב זוהרים בחשיכה. הבולים הוכנו בשני שלבים. בשלב ראשון הם הודפסו בשיטת אופסט, ובשלב שני הוסיפו עליהם את צורת העיטורים בדיו המכילה זרחן.

יובל להשתתפות צבא דנמרק בכוחות האו"ם

במסגרת הסדרי הביטחון שנקט האו"ם בסיום מבצע קדש, תוכננה הצבת כוחות או"ם בסיני וברצועת עזה על מנת לחצוץ בין ישראל ומצרים. בעקבות בקשת מזכיר האו"ם, נשלחו כוחות צבא דנמרק להשתתף בכוח שמירת השלום, והדנים, שהיו הראשונים להגיע לסיני, הוצבו ברצועת עזה ביום 15 בנובמבר 1956. הכוחות נותרו במקום עד לפינוי האו"ם מסיני על פי דרישת מצרים בשנת 1967.

הייתה זו הפעם הראשונה שהפרלמנט הדני אישר לשלב צבא דנמרק בכוחות האו"ם. לציון מלאת 50 שנה למעורבות זו הונפק בדנמרק ביום 10 בינואר 2007 בול המתאר את עינו הפקוחה של המשגיח בעל הכומתה הכחולה.

זובין מהטה הופיע בבול אוסטרי

זובין מהטה הוא אחד המוזיקאים המזוהים יותר מכל עם ישראל. מאז שנת 1961 הוא מנצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, בשנת 1981 מונה למנהלה המוזיקאלי, והא מעורב מאוד בחיי החברה והתרבות בארץ. הוא זכה לתוארי דוקטור לשם כבוד מהאוניברסיטה העברית, אוניברסיטת תל אביב ומכון ויצמן, הוא קיבל אזרחות כבוד של תל אביב, והוענק לו פרס מיוחד בטקס הענקת פרסי ישראל בשנת 1991.

זובין מהטה נולד בבומבי שבהודו בשנת 1936, ומגיל צעיר התגלה כעילוי בתחום המוזיקה. הוא משמש כמנהל המוזיקאלי של כמה מהתזמורות החשובות בעולם, ובמשך השנים ניצח בכמה מבתי האופרה הגדולים בעולם, בין היתר בית האופרה של וינה ובפסטיבל זלצבורג.

בתחילת שנת 2007 הניקה אוסטריה בול לכבוד המוזיקאי הדגול, בו הוא מופיע כשהוא מנצח בווינה על הקונצרט המסורתי לכבוד השנה החדשה.

סימוני זרחן בבולי או"ם

לראשונה בבולי האו"ם נוסף סימון זרחני, שצורתו כצורת סמל האומות המאוחדות, על בולי סדרת דגלים ומטבעות. הסימון נועד למנוע זיופים וכדי לראות אותו יש להאיר אותו בתאורה אולטרה סגולית.

כדי לעודד את הצפייה בסימן זה, משווק דואר האו"ם מנורות UV אותן ניתן לרכוש במשרדי התאחדות בולאי ישראל (20 ש"ח).

משלוח בדואר רשום ללא חובת ביול

סיפור המעטפה הרשמית ועליה חותם בית משפט עם דמות אריה מוקדש לזכרו של האריה הירושלמי, טדי קולק

מאת: רון ברגר

נפגשתי לראשונה עם טדי קולק בחורף 1970, כשהייתי בערך בן שנים עשרה, בזמן מבצע התרמה מדלת לדלת. באותו יום נפתחו בירושלים ארובות השמים, ואני והילדה שהייתה איתי נרטבנו עד לשד עצמותינו. בבית הלפני אחרון דפקנו על הדלת, ואישה נמוכת קומה הזמינה אותנו בחיך להיכנס. נכנסנו למסדרון, ובדלת הופיע גבר גדול, בעל רעמת שער, וצורר ניירות בידו. חברתי לצוות גמגמה שבאנו להתרים. "דברי בקול רם" הוא ציווה עליה. "את לא רוצה שייתנו לך כסף?" לפתע הוא שם לב לשלוליות שנוצר סביב רגליו. "תמר, את לא רואה שהם קפואים? הביאי להם כוס תה חם". מצאנו את עצמנו יושבים ליד שולחן אוכל, עם כוסות זכוכית מעלות אדים, ומולנו ישב האיש הגדול ההוא, כשהוא מדגיש בפנינו שאם המטרה טובה אז בקשת התרומה מכובדת ואין לנו במה להתבייש...

טדי קולק פעל רבות לטובת ירושלים, אבל עבורי הוא תמיד נשאר האיש הגדול בנעלי הבית החומות, שהתייחס כל כך ברצינות לתרומה שביקשנו, ושדאג לנו לכוס תה חם ביום חורף קר. יהי זכרו ברוך.

הפריט שבחרתי להציג הוא חלק של מעטפת דואר רשמי שנשלחה בדואר רשום מהרשם של בית המשפט העליון של הוד מלכותו (ג'ורג' החמישי) במושבה פנאנג שבמלזיה. המעטפה נשלחה לכתובת פרטית בפנאנג ב-13 בספטמבר 1926 (התאריך מופיע בחותמת שעל מדבקת הרישום).

הדבר המעניין במעטפה הוא שהיא איננה מבויילת. ככלל דואר רשמי (OHMS) בתוך כל מושבה בריטית היה פטור מביוול עבור משלוח רגיל, אבל כדי לשלוח מכתב רשמי בדואר רשום היה צורך בביוול תמורת השירות הנוסף של הרישום. החריגים היחידים לכלל הזה היו המושל של המושבה ובית המשפט העליון במושבה. מכתבים רשמיים שנשלחו

על ידם, בכל דרך שהיא, היו פטורים מתשלום. במקרה שלפנינו הרשם של בית המשפט העליון הורה על משלוח המכתב בדואר רשום (על המעטפה מופיעה בכתב יד בדיו אדום המלה Registered = "רשום") ובגלל מעמדו המיוחד של הגוף השולח לא היה צורך בביוול כלשהו.

אבל כיצד ידעו פקידיו הדואר שלא לגבות דמי דואר מהנמען? מסירה של מעטפת OHMS לא מבויילת בדואר רשום היתה גוררת חיוב של הנמען בכפל דמי הרישום החסרים. כדי למנוע זאת הטביע הרשם את החותם הרשמי שלו על חזית המעטפה, עם שלט האבירים הממלכתי (ה-Royal Coat of Arms), לאות ולמופת שמעמדו מאפשר לו משלוח חינם בדואר רשום.

מנהלת העם, תקופת הביניים, מאי 1948

MINHELET HAAM, Période Intérimaire d'Israël Mai 1948
Ernest Fluri – Editions C.F.P.I
90 ע', A4 מחיר 25 יורו + 7 יורו למשלוח
C.F.P.I , 157 , Avenue Malakoff 755116 (Paris, France)

ספרו הקלאסי של האספן השוויצרי פלורי, שפורסם בשנת 1973 באנגלית ע"י W.P.C. תורגם ע"י ר. קלבו מאגודת אספני ישראל בצרפת שבראשה מיודעינו, רפי לבנת.

מעבר לתרגום, שופרה העריכה, אוחדו תמונות וטקסט, והובאו השלמות. כך למשל תוקנו מספר טעויות ועודכנה רשימת תוויות דואר הרשום הידועות מכל אחד מ-89 סניפי הדואר של תקופת מנהלת העם. רפי לבנת הוסיף תת פרק עם שתי דוגמאות בצבע של מעטפות מחברת הנסיעות TRAVEX מירושלים, שאנשיה העבירו מספר מכתבים לחו"ל באמצעות שליח שבייל את המעטפות בת"א ושלה אותם משם בתחילת יוני 1948. שני מכתבים רשומים עם תוויות רישום בכתב יד ששויכו במקור לסניף מזרע, וזהו כשייכים לסניף אחר. חלק מהדוגמאות הוחלפו במכתבים מתאימים יותר, והובאו דוגמאות למכתבים שנשלחו לפי כל הכללים (למשל ממגדל ליבניאל דרך טבריה) או מגבעת ברנר דרך רחובות.

לא עודכנו הדירוגים המקוריים של רמות הנדירות שקבע פלורי לחותמות השונות.

תודה על תרומת ספרים לספרייה

לד"ר גררד קריסברג, מהרצליה פיתוח
ללם מירון, מיבנה
לעודד אלישר, ירושלים

תודה על תרומת בולים לנוער

לאמנון ואורי זליג וקרן שילו, לזכרה של פאני זליג ז"ל
להינדי אשל, ממושב גימזו
למשפח' רודניצקי, מת"א
למשפח' נטלר, מת"א
לאביבה ומיכה וולפשטיין, מחיפה
לבולי מוגרבי, מת"א
אסתר אסתר, מת"א
ליאיר הרץ, מת"א
לגבי קרדוש, מקיבוץ יגור
למנשה הרמן, מגבעתיים
לברכה בר-אילן, מב"ש
למגר יהושע, מראש פינה
לשלמה שטרן, מירושלים
לאברהם ליבוביץ, מחיפה
לרות ליבני, מב"ש
למשה מאור, מב"ש
למשה בורשטיין, מירושלים
לאבי זכאי, מעומר

ROMANO HOUSE OF STAMPS Ltd. - M.R.M
- MAIL AUCTIONS

* * *

חומר בולאי מגוון:

ארץ ישראל, מנדט, מנהלת העם, מדינת ישראל, אוטוגרפים.
ח"ל: אירופה, אסיה, אוספים, סדרות בודדות מכל התקופות.
נומיסמטיקה: מטבעות, שטרות מנדט וישראל

מעונינים בחומר בולאי ללקוחותינו בארץ ובחו"ל.

* * *

כתובתינו: דיזינגוף סנטר - תל אביב - ת"ד 23274 תל אביב 61231
שעות פתיחה: ימי א'-ה' 9.30-20.00 - ו' 9.30-13.30

נציגים בלעדיים לאביזרים ואלבומי:

Exclusive Agency in Israel of LINDNER

חבר באגודות: **I.S.D.A. - I.F.S.D.A.**

http://www.romano.stampcircuit.com

Email: romano@stampcircuit.com

טל. / פקס 972-3-5282790

H.S. PHILA

WE WANT TO BUY

רוצים לקנות

HOLOCAUST PHILATELIC MATERIAL

חומר פילטלי ממחנות K.Z.

PLEASE PHONE: 03-6957652 - FAX: 03-5178100

ה.ש. פילא בע"מ, ת.ד. 4933 ת"א 61040

רומנו בית מכירות

למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאט+ג'ורג'יה,

נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל.

ניתן לעשות הזמנה בדאר.

סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER

מען 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות 03-5282790

בית טוב

בולים בכל הנושאים בכמויות מ+50 עד 500 בולים.

בחבילות לפי מדינות, כל בולי ישראל, אלבומים.

בקרר אותנו

http://www.bait-tov.com E-mail: info@bait-tov.com

טל: 03-5535313 - מחירים מפתיעים.

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל ונושאים

הופיע מחירון בולי ישראל 2006

בולי אוטונומיה פלשתינאית,

יבוא אלבומי (IMPORTA) והווידי

רח' אלנבי 76, ת"א, קומה ב', טל. 03-5163871

בולי מוגרבי

סוכנויות יבוא אביזרי בולאות ייצור אלבומי מעטפות,

בולי ישראל, יודאיקה, בולי אוטונומיה וכל מה שתבקש

מהעולם בבולים ומעטפות כולל מינויים.

שעות הפתיחה: 10:00-13:30, 16:00-19:00 - בימי שלישי אחה"צ - סגור

רח' פינסקר 5, תל-אביב,

טל. 03-5289012, פקס. 03-5251240

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה

- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו

- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE,

OTTOMAN PERIOD, JUDAICA

- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue

Ask about special low vendor commission rates

P.O.Box 8101 - TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-298-2891

קונים בלבד !

קונים אוספים ולוטים של מעטפות ומכתבים

שעברו בדואר מפלשתינה וישראל

(לא מעטפות יום ראשון)

תשלום מיידי

אמנות מוצרים בולאיים (ישראל) בע"מ

טל. 09-9512356

אוניסטמפס

בולי גרמניה, אנגליה, שווייץ,

צרפת, ישראל,

נושאים, יודאיקה ועוד.

קונים אוספים בולים ומטבעות

ת.ד. 32120 תל-אביב 61320,

טל. 03-5661077

אליק רינק

בולים ומטבעות וטלכרד

קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 4124,

טל. 03-6297192, פקס. 03-5255131,

מען: 03-5227922

מוטי ברש בולי דיזינגוף

בולים - ישראל וחו"ל - מכירה, קניה, הערכה

מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים

המבחר הגדול בארץ!!

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 420,

טל. 03-5715228, 03-5251552,

פקס. 03-5715228

הספריה הבולאית

של התאחדות בולאי ישראל

הספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל פתוחה

לקהל הרחב ביום ה' בלבד בשעות 12:00-19:30

(ללא תשלום)

השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות -

לחברי ההתאחדות. עיון במקום - לקהל הרחב.

הכניסה חינם

רח' פינסקר 2, תל-אביב, קומה א',

טל/פקס 03-6295547

בולי האו"ם למען זכויות אדם, איכות סביבה ושלוש עולמי יופי ואיכות בכפיפה אחת

בואו להיות שותפים לחוויה בולאית אחרת ובמעורבות בקידום נושאים בעלי עניין כלל עולמי.

אלבומים שנתיים

הנפקות פברואר 2007

גליונות גרנים

- בולים
- גליונות מיוחדים
- מעטפות יום הופעה
- דפי מזכרת
- אלבומים שנתיים
- קונטרסים
- פריטים מהודרים

כדאי להצטרף עוד היום למשפחת המנויים של בולי האו"ם וליהנות מאספקת בולים סדירה, מחירי ערך נקוב וללא עמלה, עדכון שוטף והזמנות מיוחדות.

שילמנו צטרפים חדשים

קונטרסים

גליונות מירב